

Euroopan unionin virallinen lehti

L 204

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

 49. vuosikerta
26. heinäkuuta 2006

Sisältö

I Säädökset, jotka on julkaistava

- ★ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1107/2006, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä ⁽¹⁾ 1
- ★ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/52/EY, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, elintarvikkeiden muista lisäaineista kuin väri- ja makeutusaineista annetun direktiivin 95/2/EY ja elintarvikkeissa käytettäväksi tarkoitetuista makeutusaineista annetun direktiivin 94/35/EY muuttamisesta 10
- ★ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa (uudelleenlaadittu toisinto) 23

2

⁽¹⁾ ETA:n kannalta merkityksellinen teksti.

FI

Säädökset, joiden otsikot on painettu laihalla kirjasintyyppillä, ovat maatalouspolitiikan alaan kuuluvia juoksevien asioiden hoitoon liittyviä säädöksiä, joiden voimassaoloaika on yleensä rajoitettu.

Kaikkien muiden säädösten otsikot on painettu lihavalla kirjasintyyppillä ja merkitty tähdellä.

I

(Säädökset, jotka on julkaistava)

**EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1107/2006,
annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006,
vammainen ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä
(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ovat kuulleet alueiden komiteaa,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä ⁽²⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Lentoliikenteen yhtenäismarkkinoiden tulisi hyödyttää kaikkia kansalaisia. Siksi myös vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä, oli liikuntarajoitteisuuden syy sitten vamma, ikä tai jokin muu tekijä, olisi oltava samat mahdollisuudet lentomatkamiseen kuin muillakin kansalaisilla. Vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä on samat oikeudet vapaaseen liikkuvuuteen, valinnanvapauteen ja syrjimättömyyteen kuin kaikilla muillakin kansalaisilla. Tämä koskee yhtä lailla lentomatkamista kuin muitakin elämäntilanteita.
- (2) Vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt olisi näin ollen hyväksyttävä kuljetettavaksi eikä heiltä saisi evätä pääsyä lennolle heidän vammansa tai liikuntarajoituksensa perusteella lukuun ottamatta tapauksia, joissa se on perusteltua lakisääteisten turvallisuussyiden takia. Lentoliikenteen harjoittajien, heidän edustajiensa ja matkanjärjestäjien olisi ennen vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tekemän varauksen hyväksymistä toteutettava kaikki kohdulliset toimenpiteet selvittääkseen, onko olemassa perusteltua lakisääteistä turvallisuusyytä, joka estäisi kyseisten henkilöiden pääsyn lennolle.

- (3) Tämän asetuksen ei pitäisi vaikuttaa matkustajien oikeuksiin, joista säädetään yhteisön lainsäädännössä ja erityisesti matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa neuvoston direktiivissä 90/314/ETY ⁽³⁾ ja matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä 11 päivänä helmikuuta 2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 261/2004 ⁽⁴⁾. Jos tapahtuma oikeutaisi sekä jonkin edellä mainitun säädöksen että tämän asetuksen nojalla rahojen palauttamiseen tai uuteen varaukseen, oikeudenomistaja voi käyttää oikeutta vain kerran oman harkintansa mukaan.

- (4) Jotta vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä olisi samanlaiset mahdollisuudet lentomatkamiseen kuin muilla kansalaisilla, heille olisi annettava lentoasemilla ja ilma-aluksissa heidän erityistarpeidensa mukaista apua käyttäen tarvittavaa henkilöstöä ja varustusta. Yhteiskunnallisen osallisuuden edistämiseksi kyseisten henkilöiden tulisi saada tätä apua lisämaksutta.

- (5) Jäsenvaltioiden alueella sijaitsevilla ja perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla lentoasemilla annettavan avun pitäisi muun muassa mahdollistaa vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden siirtyminen määrätystä lentoasemalle saapumispisteestä ilma-alukseen ja ilma-aluksesta määrättyyn lentoasemalta poistumispisteeseen, ilma-alukseen nousu ja siitä poistuminen mukaan luettuina. Tällaiset pisteet olisi määrättävä vähintään terminaalirakennusten pääsisäntuloissa, lähtöselvitysauloissa, rautatie-, kevytraideliikenne-, maanalais- ja linja-autoasemilla, taksitolpilla ja muilla pysähtymispaikoilla sekä lentoasemien pysäköintialueilla. Avunanto olisi järjestettävä siten, että katkot ja viiveet voidaan välttää samalla kun varmistetaan korkeiden ja yhtäläisten vaatimusten soveltaminen kaikkialla yhteisössä ja voimavarojen paras mahdollinen käyttö lentoasemasta tai lentoyhtiöstä riippumatta.

⁽¹⁾ EUVL C 24, 31.1.2006, s. 12.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 15. joulukuuta 2005 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä) ja neuvoston päätös, tehty 9. kesäkuuta 2006.

⁽³⁾ EYVL L 158, 23.6.1990, s. 59.

⁽⁴⁾ EUVL L 46, 17.2.2004, s. 1.

- (6) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi korkealaatuisen avun antamisen lentoasemilla olisi oltava jonkin keskitetyn elimen vastuulla. Koska lentoasemien pitäjät ovat keskeisessä asemassa palvelujen tarjoamisessa koko lentoaseman alueella, kokonaisvastuu avun antamisesta olisi uskottava niille.
- (7) Lentoasemien pitäjät voivat itse antaa apua vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille. Ottaen huomioon, että tietyillä toimijoilla ja lentoliikenteen harjoittajilla on ollut aiemmin tässä yhteydessä myönteisenä pidetty rooli, lentoasemien pitäjät voivat vaihtoehtoisesti tehdä kolmannen osapuolen kanssa sopimuksen avun antamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisön lainsäädännön asianmukaisten säännösten, julkisia hankintoja koskevat säännökset mukaan lukien, soveltamista.
- (8) Avunanto olisi rahoitettava siten, että taakka jaetaan tasapuolisesti kaikkien lentoasemaa käyttävien matkustajien kesken ja vältetään houkutus kieltäytyä vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden kuljettamisesta. Kultakin lentoasemaa käyttävältä lentoliikenteen harjoittajalta perittävä maksu, joka on suhteutettu sen lentoasemalle tai lentoasemalta kuljettamien matkustajien määrään, vaikuttaa tehokkaimmalta rahoitustavalta.
- (9) Lentoliikenteen harjoittajilta perittävät maksut olisi hyväksyttävä ja niitä olisi sovellettava täyttä avoimuutta noudattaen erityisesti sen varmistamiseksi, että maksut perustuvat vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille annettuun apuun eikä niitä käytetä lentoasemien pitäjien muiden toimintojen rahoittamiseen kuin niiden, jotka kytkeytyvät välittömästi avun antamiseen. Tämän vuoksi asiassa olisi sovellettava pääsystä maahuollinnan markkinoille yhteisön lentoasemilla 15 päivänä lokakuuta 1996 annettua neuvoston direktiiviä 96/67/EY⁽¹⁾, ja erityisesti sen kirjanpidon eriyttämistä koskevia säännöksiä, edellyttäen, että tämä ei ole ristiriidassa tämän asetuksen kanssa.
- (10) Lentoasemien ja lentoliikenteen harjoittajien on vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille annettavaa apua järjestäessään otettava huomioon tämän asetuksen antamishetkellä Euroopan siviili-ilmailukonferenssin (ECAC) asiakirjan n:o 30 osassa I olevassa 5 jaksossa ja sen liitteissä sekä erityisesti sen liitteessä J vahvistetut liikuntarajoitteisten henkilöiden maahuollintaa koskevat käytännösäännöt.
- (11) Lentoasemien pitäjien olisi uusien lentoasemien ja terminaalien osalta suunnitelmista päättäessään ja osana laajoja kunnostustöitä otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet. Lentoliikenteen harjoittajien olisi vastaavasti otettava mahdollisuuksien mukaan heidän tarpeensa huomioon uusia ja äskettäin kunnostettuja lentokoneita koskevista suunnitelmista päättäessään.
- (12) Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY⁽²⁾ olisi pantava tiukasti täytäntöön, jotta voidaan taata vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden yksityisyyden suoja ja varmistaa, että pyydyt tiedot palvelevat ainoastaan sitä tarkoitusta, että täytetään tässä asetuksessa vahvistetut avustusvelvoitteet, eikä niitä käytetä tätä palvelua tarvitsevia matkustajia vastaan.
- (13) Kaikki lentomatikustajille annettavat tiedot olisi annettava myös vammaisten ja liikuntarajoitteisten saatavissa olevassa vaihtoehtoisessa muodossa, ja ne olisi annettava vähintään samoilla kielillä kuin muille matkustajille annettavat tiedot.
- (14) Jos pyörätuoli tai jokin muu liikkumis- tai apuväline katoaa tai vahingoittuu lentoasemalla tapahtuvan käsittelyn tai lentokuljetuksen aikana, välineen omistavalle matkustajalle olisi maksettava korvaus kansainvälisten, yhteisön ja kansallisten säännösten mukaisesti.
- (15) Jäsenvaltioiden olisi valvottava ja varmistettava, että tämän asetuksen säännöksiä noudatetaan, ja nimettävä asianmukainen elin tätä valvontatehtävää suorittamaan. Valvonta ei vaikuta vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuteen turvautua kansallisen lainsäädännön mukaisesti tuomioistuinmenettelyyn.
- (16) On tärkeää, että vammaisella tai liikuntarajoitteisella henkilöllä, joka katsoo, että tätä asetusta on rikottu, on mahdollisuus ilmoittaa asiasta tapauksen mukaan joko lentoaseman pitäjälle tai asianomaiselle lentoliikenteen harjoittajalle. Jollei vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilö pidä reagointia tyydyttävänä, hän voi tehdä asiasta valituksen asianomaisen jäsenvaltion nimeämälle elimelle tai nimeämille elimille.
- (17) Lentoasemalla annettua apua koskevat valitukset olisi osoitettava sen jäsenvaltion nimeämälle tämän asetuksen täytäntöönpanosta vastaavalle elimelle tai elimille, jossa lentoasema sijaitsee. Lentoliikenteen harjoittajan antamaa apua koskevat valitukset olisi osoitettava tämän asetuksen täytäntöönpanosta vastaavalle elimelle tai vastaaville elimille, jonka tai jotka kyseiselle lentoliikenteen harjoittajalle toimiluvan myöntänyt jäsenvaltio on nimennyt.

(1) EYVL L 272, 25.10.1996, s. 36, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1882/2003 (EUVL L 284, 31.10.2003, s. 1).

(2) EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 1882/2003.

- (18) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tämän asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja varmistettava, että niitä sovelletaan. Seuraamusten olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ja niihin voi kuulua määrääminen korvauksien maksamisesta henkilölle, jota asia koskee.
- (19) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, joita ovat korkean ja yhtäläisen suojelun ja avunannon tason takaaminen kaikissa jäsenvaltioissa sekä yhdenmukaisten olosuhteiden takaaminen taloudellisten toimijoiden toiminnalle yhtenäismarkkinoilla, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (20) Tässä asetuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita.
- (21) Espanjan kuningaskunta ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta sopivat Lontoossa 2 päivänä joulukuuta 1987 ulkoministereidensä antamalla yhteisellä julkilausumalla Gibraltarin lentoasemaa koskevan tiiviimmän yhteistyön järjestelyistä. Järjestelyjä ei ole vielä otettu käyttöön,

OVAT ANTANEET TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Tarkoitus ja soveltamisala

- Tässä asetuksessa vahvistetaan lentoliikenteessä matkustavien vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden suojelua ja avustamista koskevat säännöt, jotta näitä henkilöitä voidaan suojella syrjinnältä ja jotta voidaan varmistaa, että he saavat apua.
- Tämän asetuksen säännöksiä sovelletaan vammaisiin ja liikuntarajoitteisiin henkilöihin, jotka käyttävät tai aikovat käyttää kaupallisia lentoliikennepalveluja ja jotka lähtevät lentoasemalta, kulkevat lentoaseman kautta tai saapuvat lentoasemalle, joka sijaitsee perustamissopimuksen soveltamisalaa kuuluvalla jäsenvaltion alueella.
- Tämän asetuksen 3, 4 ja 10 artiklaa sovelletaan myös matkustajiin, jotka lähtevät kolmannessa maassa sijaitsevalta lentoasemalta jäsenvaltion alueella sijaitsevalle ja perustamissopimuksen soveltamisalaa kuuluvalla lentoasemalle, jos kyseisestä lennosta vastaa yhteisön lentoliikenteen harjoittaja.
- Tämä asetus ei vaikuta matkustajien oikeuksiin, joista säädetään direktiivissä 90/314/ETY ja asetuksen (EY) N:o 261/2004 nojalla.

5. Jos tämän asetuksen säännökset ovat ristiriidassa direktiivin 96/67/EY säännösten kanssa, asiassa sovelletaan tätä asetusta.

6 Tämän asetuksen soveltaminen Gibraltarin lentoasemaan ei vaikuta Espanjan kuningaskunnan eikä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan oikeudellisiin kantoihin, jotka koskevat kyseisen lentoaseman sijaintialueen suvereniteetista käytävää kiistaa.

7. Asetuksen soveltamista Gibraltarin lentoasemaan lykätään kunnes Espanjan kuningaskunnan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan ulkoministereiden 2 päivänä joulukuuta 1987 antamassa yhteisessä julkilausumassa tarkoitetut järjestelyt on otettu käyttöön. Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset ilmoittavat neuvostolle päivämäärän, jona järjestelyt otetaan käyttöön.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan

- 'vammaisella tai liikuntarajoitteisella henkilöllä' henkilöä, jonka liikuntakyky on hänen kulkuneuvoja käyttäessään rajoittunut (pysyvän tai väliaikaisen sensorisen tai motorisen) fyysisen vamman, kehitysvamman tai älyllisen vajavaisuuden tai jonkin muun vamman tai iän takia ja jonka tilanne edellyttää asianmukaista huomiota ja kaikille matkustajille tarjolla olevien palvelujen mukauttamista kyseisen henkilön erityisiin tarpeisiin;
- 'lentoliikenteen harjoittajalla' lentoliikenneyritystä, jolla on voimassa oleva liikennelupa;
- 'lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla' lentoliikenteen harjoittajaa, joka suorittaa tai aikoo suorittaa lennon joko matkustajan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti tai sellaisen toisen oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön puolesta, joka on tehnyt matkustajan kanssa sopimuksen;
- 'yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla' lentoliikenteen harjoittajaa, jolla on voimassa oleva liikennelupa, jonka jäsenvaltio on myöntänyt yhteisön lentoliikenteen harjoittajien toimiluvista 23 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2407/92⁽¹⁾ mukaisesti;
- 'matkanjärjestäjällä' direktiivin 90/314/ETY 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua matkanjärjestäjää tai välittäjää, lukuun ottamatta lentoliikenteen harjoittajaa;
- 'lentoaseman pitäjällä' tai 'hallintoelimellä' yhteisöä, jolle kansallisen lainsäädännön nojalla on annettu tehtäväksi huolehtia erityisesti lentoaseman infrastruktuurien hallinnasta sekä useiden eri tahojen toiminnan yhteensovittamisesta ja valvonnasta kyseisellä lentoasemalla tai kyseisessä lentoasemajärjestelmässä;

(¹) EYVL L 240, 24.8.1992, s. 1.

- g) 'lentoaseman käyttäjällä' luonnollista tai oikeushenkilöä, joka kuljettaa lentoteitse matkustajia kyseiselle lentoasemalle tai kyseiseltä lentoasemalta;
- h) 'lentoaseman käyttäjien komitealla' komiteaa, joka koostuu lentoaseman käyttäjien tai niitä edustavien järjestöjen edustajista;
- i) 'varauksella' sitä, että matkustajalla on lippu tai muu todiste, joka osoittaa, että lentoliikenteen harjoittaja tai matkanjärjestäjä on hyväksynyt ja rekisteröinyt kyseisen varauksen;
- j) 'lentoasemalla' maa-alueita, joka on erityisesti tarkoitettu ilma-alusten laskeutumiseen, lentoonlähtöön ja maassa liikkumiseen, mukaan luettuina näissä toiminnoissa tarvittavat lentoliikenteen ja lentoliikennepalvelujen edellyttämät lisälaitteet, kuten kaupallisissa lentoliikennepalveluissa tarvittavat lisälaitteet;
- k) 'lentoaseman pysäköintialueella' lentoaseman alueella tai lentoaseman pitäjän välittömässä hallinnassa olevaa pysäköintialuetta, joka on tarkoitettu kyseistä lentoasemaa käyttävien matkustajien tarpeisiin;
- l) 'kaupallisella lentoliikennepalvelulla' lentoliikenteen harjoittajan säännöllisessä tai ei-säännöllisessä lentoliikenteessä tarjoamaa matkustajien kuljetuspalvelua, jota tarjotaan suurelle yleisölle vastiketta vastaan joko itsenäisenä kokonaisuutena tai osana suurempaa kokonaisuutta.

3 artikla

Kuljettamisesta kieltäytymisen estäminen

Lentoliikenteen harjoittaja tai tämän edustaja tai matkanjärjestäjä ei saa vammaisuuden tai liikuntarajoitteisuuden perusteella kieltäytyä

- a) hyväksymästä varausta tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvalta lentoasemalta lähtevälle lennolle tai tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvalla lentoasemalla saapuvalla lennolle;
- b) ottamasta ilma-alukseen tällaiselta lentoasemalta lähtevää vammaista tai liikuntarajoitteista henkilöä edellyttäen, että tällä on voimassaoleva lippu ja varaus.

4 artikla

Poikkeukset, erityisehdot ja tiedottaminen

1. Se estämättä, mitä 3 artiklassa säädetään, lentoliikenteen harjoittaja tai tämän edustaja tai matkanjärjestäjä voi kieltäytyä hyväksymästä varausta vammaisuuden tai liikuntarajoitteisuuden perusteella tai evätä vammaiselta tai liikuntarajoitteiselta henkilöltä pääsyn lennolle

- a) jos se on välttämätöntä sovellettavien kansainvälisten, yhteisön tai kansallisten säädösten tai kyseiselle lentoliikenteen harjoittajalle lentotoimintaluvan myöntäneen viranomaisen turvallisuusvaatimusten noudattamiseksi;

- b) jos ilma-aluksen tai sen ovien koko tekee vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön ilma-alukseen nousun ja kuljettamisen fyysisesti mahdottomaksi.

Jos varausta on kieltäydytty hyväksymästä ensimmäisen alakohdan a tai b alakohdan mukaisten syiden perusteella, lentoliikenteen harjoittajan, tämän edustajan tai matkanjärjestäjän on toteutettava kohtuulliset toimenpiteet, jotta kyseiselle henkilölle voidaan tarjota hyväksyttävissä oleva vaihtoehto.

Vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle, jolta on evätty pääsy ilma-alukseen vammaisuuden tai liikuntakyvyttömyyden perusteella, sekä hänen seurassaan tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti olevalle henkilölle on tarjottava oikeus korvaukseen tai uudelleenreititykseen asetuksen (EY) N:o 261/2004 8 artiklan mukaisesti. Paluulentoa tai uudelleenreititystä koskeva oikeus edellyttää kaikkien turvallisuusvaatimusten täyttämistä.

2. Lentoliikenteen harjoittaja, tämän edustaja tai matkanjärjestäjä voi 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaisesti ehtojen täytyessä vaatia, että vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön seurassa on oltava henkilö, joka kykenee antamaan kyseisen henkilön tarvitsemää apua.

3. Lentoliikenteen harjoittajan tai tämän edustajan on annettava saatavissa olevassa muodossa, ja vähintään samoilla kielillä kuin muillekin matkustajille, turvallisuussäännöt, joita se soveltaa vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden kuljettamiseen, sekä tiedot kaikista tällaisten henkilöiden tai liikkumisvälineiden kuljettamista koskevista rajoituksista, jotka johtuvat ilma-aluksen koosta. Matkanjärjestäjän on annettava saataville järjestämiinsä, myymiinsä tai myytäväksi tarjoamiinsa matkapaketteihin, pakettilomiin ja pakettikiertomatkoihin sisältyviin lentoihin liittyvät turvallisuussäännöt ja rajoitukset.

4. Kun lentoliikenteen harjoittaja tai tämän edustaja tai matkanjärjestäjä soveltaa edellä 1 tai 2 kohdassa säädettyjä poikkeuksia, sen on ilmoitettava heti kyseiselle vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle poikkeusjärjestelyn syyt. Lentoliikenteen harjoittajan tai tämän edustajan tai matkanjärjestäjän on pyynnöstä ilmoitettava nämä syyt vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle kirjallisesti viiden arkipäivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

5 artikla

Saapumis- ja poistumispisteiden osoittaminen

1. Lentoaseman pitäjän on yhteistyössä lentoaseman käyttäjien (lentoaseman käyttäjien komitean kautta, jos sellainen on olemassa) sekä vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavien järjestöjen kanssa määrättävä lentoaseman alueella tai lentoaseman pitäjän välittömässä valvonnassa olevassa pisteessä sekä terminaalirakennuksessa että sen ulkopuolella

olevat saapumis- ja poistumispisteet, joissa vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt voivat helposti ilmoittaa saapumisestaan lentoasemalle ja pyytää apua.

2. Edellä 1 kohdassa mainitut saapumis- ja poistumispisteet on merkittävä selvästi ja niissä on oltava saatavissa olevassa muodossa perustiedot lentoasemasta.

6 artikla

Tiedonvälitys

1. Lentoliikenteen harjoittajien, näiden edustajien tai matkanjärjestäjien on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet, jotta voidaan ottaa vastaan ilmoituksia vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden avuntarpeesta kaikissa myyntipisteissä, jotka sijaitsevat perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla jäsenvaltioiden alueilla, puhelin- ja Internet-myynti mukaan luettuina.

2. Kun lentoliikenteen harjoittaja tai tämän edustaja tai matkanjärjestäjä saa 48 tuntia ennen lennon julkistettua lähtöaikaa ilmoituksen avuntarpeesta, sen on välitettävä kyseinen ilmoitus vähintään 36 tuntia ennen lennon ilmoitettua lähtöaikaa

a) lähtö-, saapumis- ja kauttakulkulentoasemien pitäjille; ja

b) lennosta vastaavalle lentoliikenteen harjoittajalle, jos varusta ei ole tehty kyseiselle lentoliikenteen harjoittajalle, paitsi jos lentoliikenteen harjoittajan nimi ei ole tiedossa ilmoituksen tekohetkellä, jossa tapauksessa tieto on välitettävä niin pian kuin mahdollista.

3. Kaikissa muissa kuin 2 kohdassa mainituissa tapauksissa lentoliikenteen harjoittajan tai tämän edustajan taikka matkanjärjestäjän on välitettävä tieto mahdollisimman pian.

4. Lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on mahdollisimman pian lennon lähdön jälkeen ilmoitettava määrälentoaseman pitäjälle, jos tämä sijaitsee perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla jäsenvaltion alueella, lennolla mukana olevien liitteessä I määriteltyä apua tarvitsevien vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden lukumäärä ja tarvittavan avun luonne.

7 artikla

Oikeus avunsaantiin lentoasemilla

1. Kun vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilö saapuu lentoasemalle lentomatkaa varten, lentoaseman pitäjän vastuulla on varmistaa liitteessä I määritellyn avun antaminen siten, että kyseinen henkilö pääsee lennolle, jolle hänellä on varaus, edellyttäen, että henkilön erityisestä avuntarpeesta on ilmoitettu

lentoliikenteen harjoittajalle tai tämän edustajalle taikka matkanjärjestäjälle vähintään 48 tuntia ennen lennon julkistettua lähtöaikaa. Tämä ilmoitus kattaa myös paluulennon, jos menoja paluulennosta on sovittu saman lentoliikenteen harjoittajan kanssa.

2. Jos on tarve käyttää hyväksytyä avustuskoiraa, se otetaan mukaan lennolle, jos asiasta on ilmoitettu lentoliikenteen harjoittajalle tai tämän edustajalle taikka matkanjärjestäjälle, ilma-aluksissa kuljetettavista avustuskoirista mahdollisesti annettuja kansallisia säännöksiä noudattaen.

3. Jos 1 kohdan mukaista ilmoitusta ei ole tehty, lentoaseman pitäjän on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet antaakseen liitteessä I määriteltyä apua siten, että kyseinen henkilö pääsee lennolle, jolle hänellä on varaus.

4. Edellä 1 kohdassa annettuja säännöksiä sovelletaan sillä edellytyksellä, että

a) henkilö ilmoittautuu lähtöselvitykseen

i) siinä määräajassa, jonka lentoliikenteen harjoittaja tai tämän edustaja taikka matkanjärjestäjä on etukäteen kirjallisesti (mukaan lukien sähköisesti) ilmoittanut; tai

ii) jos määräaikaa ei ole ilmoitettu, viimeistään yhtä tuntia ennen julkistettua lähtöaikaa; tai

b) henkilö saapuu 5 artiklan mukaisesti määrättyyn pisteeseen lentoasema-alueella

i) siinä määräajassa, jonka lentoliikenteen harjoittaja tai tämän edustaja taikka matkanjärjestäjä on etukäteen kirjallisesti (mukaan lukien sähköisesti) ilmoittanut, tai

ii) jos määräaikaa ei ole ilmoitettu, viimeistään kaksi tuntia ennen julkistettua lähtöaikaa.

5. Kun vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilö kulkee tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvan lentoaseman kautta tai lentoliikenteen harjoittaja tai matkanjärjestäjä siirtää hänet jollekin toiselle lennolle siltä lennolta, jolle hänellä on varaus, lentoaseman pitäjän vastuulla on varmistaa liitteessä I määritellyn avun antaminen siten, että kyseinen henkilö pääsee lennolle, jolle hänellä on varaus.

6. Kun vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilö saapuu lentäen tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvalla lentoasemalle, lentoaseman pitäjä on vastuussa liitteessä I määritellyn avun antamisesta siten, että kyseinen henkilö pääsee 5 artiklassa tarkoitettuun poistumispisteeseensä lentoasemalta.

7. Annettava apu on mahdollisuuksien mukaan sovittava kunkin matkustajan erityisiin tarpeisiin.

8 artikla

Vastuu avun antamisesta lentoasemilla

1. Lentoaseman pitäjä on vastuussa liitteessä I määritellyn avun tarjoamisesta vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille ilman lisäkustannuksia.

2. Lentoaseman pitäjä voi antaa apua itse. Vaihtoehtoisesti lentoaseman pitäjä voi vastuunsa kantaen ja aina 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja laatuvaatimuksia noudattaen tehdä yhden tai useamman osapuolen kanssa sopimuksen avun tarjoamisesta. Lentoaseman pitäjä voi yhteisymmärryksessä lentoaseman käyttäjien kanssa lentoaseman käyttäjien komitean kautta, jos sellainen on olemassa, tehdä tällaisen sopimuksen tai useampia sopimuksia omasta aloitteestaan tai muun muassa lentoliikenteen harjoittajan pyynnöstä ja ottaen huomioon kyseisen lentoaseman olemassa olevat palvelut. Jos lentoaseman pitäjä epää tällaisen pyynnön, sen on perusteltava epäminen kirjallisesti.

3. Lentoaseman pitäjä voi syrjimättömin perustein periä lentoasemaa käyttäviltä lentoliikenteen harjoittajilta erityismaksun tämän avun rahoittamiseksi.

4. Erityismaksun on oltava kohtuullinen, kustannusperusteinen ja avoin, ja lentoaseman pitäjän on määrättävä se yhteisymmärryksessä lentoaseman käyttäjien kanssa lentoaseman käyttäjien komitean kautta, jos sellainen on olemassa, tai muun asianomaisen tahon kautta. Maksu on jaettava lentoasemaa käyttävien lentoliikenteen harjoittajien kesken suhteessa siihen matkustajien kokonaismäärään, jonka kukin niistä kuljettaa kyseiselle lentoasemalle ja kyseiseltä lentoasemalta.

5. Lentoaseman pitäjän on pidettävä vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustustoimintojen kirjanpito erillään muiden toimintojensa kirjanpidosta vallitsevan liiketavan edellyttämällä tavalla.

6. Lentoaseman pitäjän on asetettava lentoaseman käyttäjien komitean kautta, jos sellainen on olemassa, tai muun asianomaisen tahon kautta lentoaseman käyttäjien sekä 14 artiklassa tarkoitettujen elinten saataville tarkastettu vuotuinen yleiskatsaus vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustamisesta saaduista maksuista ja siitä aiheutuneista kuluista.

9 artikla

Avunannon laatuvaatimukset

1. Lukuun ottamatta lentoasemia, joiden vuotuinen liikennemäärä on vähemmän kuin 150 000 kaupallisen liikenteen matkustajaa, lentoaseman pitäjän on vahvistettava laatuvaatimukset liitteessä I määritellyille avulle ja määrítettävä niiden noudattamiseksi tarvittavat voimavarat yhteisymmärryksessä lentoaseman käyttäjien (lentoaseman käyttäjien komitean kautta, jos sellainen on olemassa) sekä vammaisia ja liikuntarajoitteisia matkustajia edustavien järjestöjen kanssa.

2. Näitä vaatimuksia asetettaessa on otettava täysimääräisesti huomioon kansainvälisesti tunnustetut toimintatavat ja

käytännössä, jotka koskevat vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden kuljettamisen helpottamista, erityisesti liikuntarajoitteisten henkilöiden maahuolintaa koskevat Euroopan siviili-ilmailukonferenssin käytännössä.

3. Lentoaseman pitäjän on julkaistava laatuvaatimuksensa.

4. Lentoliikenteen harjoittaja ja lentoaseman pitäjä voivat sopia, että lentoaseman pitäjä tarjoaa kyseisen lentoliikenteen harjoittajan lentoasemalle ja lentoasemalta kuljettamille matkustajille korkeampilaatuista apua kuin 1 kohdassa mainituissa vaatimuksissa määritellään tai ylimääräisiä palveluja liitteessä I mainittujen palvelujen lisäksi.

5. Näiden rahoittamiseksi lentoaseman pitäjä voi periä lentoliikenteen harjoittajalta 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua maksun lisäksi ylimääräistä maksua, jonka on oltava kustannusperusteinen ja avoin; ennen maksun määräämistä on kuultava kyseistä lentoliikenteen harjoittajaa.

10 artikla

Lentoliikenteen harjoittajien antama apu

Lentoliikenteen harjoittajan on annettava liitteessä II määriteltyä apua ilman lisäkustannuksia vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle, joka lähtee tämän asetuksen soveltamisalaan kuululta lentoasemalta tai saapuu sellaiselle taikka kulkee sellaisen kautta, edellyttäen, että kyseinen henkilö täyttää 7 artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa asetetut ehdot.

11 artikla

Koulutus

Lentoliikenteen harjoittajien ja lentoaseman pitäjien on

- varmistettava, että henkilöstö (sekä niiden oma henkilöstö että sellaisen yrityksen henkilöstö, jonka kanssa niillä on sopimus), joka antaa suoraa apua vammaisille ja liikuntarajoitteisille matkustajille, tietää, miten kohdata usealla eri tavalla vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden yksilölliset tarpeet;
- tarjottava kaikelle henkilöstölleen, joka on suoraan tekemisissä matkustajien kanssa, vammaisten yhdenvertaisuutta koskevaa ja vammaisuuteen liittyvää tietoisuutta lisäävää koulutusta; ja
- varmistettava, että kaikki uudet työntekijät osallistuvat työhönoton yhteydessä vammaisuuteen liittyvään koulutukseen ja että henkilöstölle järjestetään tarvittaessa täydennyskoulutustilaisuuksia.

12 artikla

Korvaus kadonneista tai vahingoittuneista pyörätuoleista, muista liikkumisvälineistä ja apuvälineistä

Jos pyörätuoli tai jokin muu liikkumis- tai apuväline katoaa tai vahingoittuu lentoasemalla tapahtuvan käsittelyn tai lentokulje-

tuksen aikana, välineen omistavalle matkustajalle on maksettava korvaus kansainvälisten, yhteisön ja kansallisten säännösten mukaisesti.

13 artikla

Velvollisuuksista luopumista koskeva kielto

Tämän asetuksen mukaisia vammaisiin ja liikuntarajoitteisiin henkilöihin kohdistuvia velvollisuuksia ei voida rajoittaa eikä niistä voida luopua.

14 artikla

Täytäntöönpanosta vastaava elin ja sen tehtävät

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä elin tai elimiä vastaamaan tämän asetuksen täytäntöönpanon valvonnasta jäsenvaltion alueella sijaitsevilta lentoasemilta lähtevien ja niille saapuvien lentojen osalta. Tämän elimen tai näiden elimien on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksia kunnioitetaan, 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen laatuvaatimusten noudattaminen mukaan luettuna. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava nimetty elin tai nimetyt elimet komissiolle.

2. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa säädettävä, että edellä 1 kohdassa tarkoitetut nimetyt täytäntöönpanoelimet varmistavat myös 8 artiklan säännösten moitteettoman täytäntöönpanon, maksuja koskevat määräykset mukaan luettuina, jotta vältetään vilpillinen kilpailu. Ne voivat myös nimetä erityisen elimen tätä varten.

15 artikla

Valitusmenettely

1. Jos vammainen tai liikuntarajoitteinen henkilö katsoo, että tätä asetusta on rikottu, hän voi ilmoittaa asiasta tapauksen mukaan joko lentoaseman pitäjälle tai lentoliikenteen harjoittajalle, jota asia koskee.

2. Jollei vammainen tai liikuntarajoitteinen henkilö pidä reagointia tyydyttävänä, mille tahansa 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimetylle elimelle tai nimetyille elimille tai muulle

jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle elimelle voidaan tehdä valituksia tämän asetuksen väitetystä rikkomisesta.

3. Jäsenvaltion elimen, joka vastaanottaa toisen jäsenvaltion nimeämän elimen toimivaltaan kuuluvan asiaa koskevan valituksen, on toimitettava valitus kyseisen toisen jäsenvaltion elimelle.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä tiedottaakseen vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille heille tämän asetuksen nojalla kuuluvista oikeuksista ja mahdollisuudesta tehdä valituksia nimetyille elimelle tai nimetyille elimille.

16 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että säädökset pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näistä säännöksistä komissiolle ja ilmoitettava niiden muutoksista viipymättä.

17 artikla

Kertomus

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle 1 päivään tammikuuta 2010 mennessä kertomuksen tämän asetuksen toimivuudesta ja vaikutuksista. Kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia tämän asetuksen säännösten yksityiskohtaisemmasta täytäntöönpanosta tai sen muuttamisesta.

18 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 26 päivästä heinäkuuta 2008 alkaen lukuun ottamatta 3 ja 4 artiklaa, joita sovelletaan 26 päivästä heinäkuuta 2007 alkaen.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Strasbourgissa 5 päivänä heinäkuuta 2006.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

J. BORRELL FONTELLES

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

P. LEHTOMÄKI

LIITE I

Lentoasemien pitäjien vastuulla oleva apu

Tarvittava apu ja järjestelyt, jotta vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt voivat

- ilmoittaa lentoasemalle saapumisestaan ja avuntarpeestaan 5 artiklassa tarkoitetuissa määrättyissä pisteissä terminaalirakennuksissa ja niiden ulkopuolella,
- siirtyä määrätystä pisteestä lähtöselvitystiskille,
- tehdä lähtöselvityksen ja kirjata matkatavarat,
- siirtyä lähtöselvitystiskiltä ilma-alukseen ja läpäistä maastapoistumis- ja tullimuodollisuudet ja turvatarkastukset,
- nousta ilma-alukseen siten, että käytössä on hissi, pyörätuoli tai muuta tarvittavaa apua tarpeen mukaan,
- siirtyä ilma-aluksen ovelta istumapaikalle,
- asettaa matkatavaroita ilma-aluksen säilytystiloihin ja ottaa ne sieltä,
- siirtyä istumapaikaltaan ilma-aluksen ovelle,
- poistua ilma-aluksesta siten, että käytössä on hissi, pyörätuoli tai muuta tarvittavaa apua tarpeen mukaan,
- siirtyä ilma-aluksesta matkatavara-aulaan ja noutaa matkatavaransa sekä läpäistä maahantulo- ja tullimuodollisuudet,
- siirtyä matkatavara-aulasta määrättyyn pisteeseen,
- läpikulkumatkalla ollessaan päästä jatkolennotte siten, että apua annetaan tarpeen mukaan lentoaseman maa- ja lentoliikennealueella sekä terminaalissa ja terminaalien välillä,
- päästä tarvittaessa WC-tiloihin.

Jos vammaisella tai liikuntarajoitteisella henkilöllä on mukanaan avustaja, tämän on voitava antaa pyydettyä tarvittava apu lentoasemalla sekä ilma-alukseen nousussa ja sieltä poistumisessa.

Kaikkien tarvittavien liikkumisvälineiden maahuolinta, sellaiset välineet kuten sähköpyörätuolit mukaan luettuina (sillä edellytyksellä, että kuljetustarpeesta on ilmoitettu 48 tuntia etukäteen eivätkä ilma-aluksen mahdolliset tilarajoitukset estä kuljetusta ja että sovelletaan vaarallisia aineita koskevaa lainsäädäntöä).

Vaurioituneiden tai kadonneiden liikkumisvälineiden tilapäinen korvaaminen, tosin ei välttämättä aivan vastaavilla välineillä.

Hyväksytyjen avustuskoirien maahuolinta tarvittaessa.

Lennotte pääsemiseksi tarvittavien tietojen antaminen saatavissa olevassa muodossa.

LIITE II

Lentoliikenteen harjoittajien antama apu

Hyväksytyjen avustuskoirien kuljettaminen matkustamossa kansallisia määräyksiä noudattaen.

Lääketieteellisten tarvikkeiden lisäksi enintään kahden liikkumisvälineen kuljettaminen kutakin vammaista tai liikuntarajoitteista henkilöä kohden, sähköpyörätuolit mukaan luettuina (sillä edellytyksellä, että kuljetustarpeesta on ilmoitettu 48 tuntia etukäteen eivätkä ilma-aluksen mahdolliset tilarajoitukset estä kuljetusta ja että sovelletaan vaarallisia aineita koskevaa lainsäädäntöä).

Lentoa koskevien olennaisten tietojen antaminen saatavissa olevassa muodossa.

Kaikkiin mahdollisiin toimiin ryhtyminen istumapaikan järjestämiseksi vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti pyynnöstä, turvallisuusvaatimuksia noudattaen ja jos tilaa on.

Apu WC-tiloihin siirtymisessä.

Jos vammaisella tai liikuntarajoitteisella henkilöllä on mukanaan avustaja, lentoliikenteen harjoittaja tekee parhaansa antaakseen tälle avustajalle istumapaikan kyseisen vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön vierestä.

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2006/52/EY,

annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006,

elintarvikkeiden muista lisäaineista kuin väri- ja makeutusaineista annetun direktiivin 95/2/EY ja elintarvikkeissa käytettäväksi tarkoitetuista makeutusaineista annetun direktiivin 94/35/EY muuttamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 95 artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

noudattavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä ⁽²⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Elintarvikelisäaineet voidaan hyväksyä käytettäväksi elintarvikkeissa ainoastaan, jos ne ovat elintarvikkeissa sallittuja lisäaineita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 89/107/ETY ⁽³⁾ liitteen II säännösten mukaisia.
- (2) Direktiivissä 95/2/EY ⁽⁴⁾ vahvistetaan luettelo elintarvikelisäaineista, joita yhteisössä saa käyttää, sekä niiden käyttöä koskevat edellytykset.
- (3) Direktiivissä 94/35/EY ⁽⁵⁾ vahvistetaan luettelo hyväksytyistä makeutusaineista, joita yhteisössä saa käyttää, sekä niiden käyttöä koskevat edellytykset.

⁽¹⁾ EUVL C 255, 14.10.2005, s. 59.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 26. lokakuuta 2005 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä). Neuvoston päätös, tehty 2. kesäkuuta 2006.

⁽³⁾ EYVL L 40, 11.2.1989, s. 27, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1882/2003 (EUVL L 284, 31.10.2003, s. 1).

⁽⁴⁾ EYVL L 61, 18.3.1995, s. 1, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2003/114/EY (EUVL L 24, 29.1.2004, s. 58).

⁽⁵⁾ EYVL L 237, 10.9.1994, s. 3, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2003/115/EY (EUVL L 24, 29.1.2004, s. 65).

(4) Direktiivien 95/2/EY ja 94/35/EY antamisen jälkeen elintarvikelisäaineiden alalla on tapahtunut teknistä kehitystä. Direktiivejä olisi mukautettava tämän kehityksen huomioon ottamiseksi.

(5) Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) 26 päivänä marraskuuta 2003 antaman lausunnon perusteella komissio ehdottaa nyt muutoksia voimassaoleviin lupiin, jotta nitrosamiinipitoisuudet voitaisiin pitää mahdollisimman pieninä vähentämällä elintarvikkeisiin lisättävien nitriittien ja nitraattien määrää, ilman että elintarviketuotteiden mikrobiologista turvallisuutta heikennetään. EFSA suosittelee, että nitriitti- ja nitraattitasot vahvistetaan lainsäädännössä lisättyinä määrinä. EFSA:n mielestä lisätty nitriitin määrä pikemminkin kuin nitriittijäämä auttaa torjumaan *C. botulinum* -bakteeria. Säännöksiä olisi muutettava siten, että lämpökäsittelymättömissä ja lämpökäsittelyissä lihatuotteissa, juustossa ja kalassa sallitut enimmäismäärät olisi ilmaistava lisättyinä määrinä, kuten EFSA esitti. Tietyille perinteisesti valmistetuille lihatuotteille olisi kuitenkin poikkeuksellisesti asetettava jäämien enimmäismäärät, mikäli tuotteet määritellään ja yksilöidään riittävän hyvin. Asetettavien tasojen avulla tulisi taata, että elintarvikkeita käsittelevän tieteellisen komitean vuonna 1990 määrittämä hyväksyttävä päiväsaanti ei ylity. Tuotteet, joita ei mainita nimenomaisesti tässä direktiivissä mutta joita valmistetaan perinteisesti samalla tavoin (samanlaiset tuotteet), voidaan tarvittaessa luokitella direktiivin 95/2/EY 5 ja 6 artiklan mukaisesti. Juuston osalta enimmäismäärä olisi ilmaistava juustomaitoon lisättyinä määrinä. Käytetäessä menetelmää, jossa nitraatti lisätään heran poistamisen ja veden lisäämisen jälkeen, lopullisten määrien olisi oltava samat kuin ne olisivat siinä tapauksessa, että nitraatti olisi lisätty suoraan juustomaitoon.

(6) Direktiivin 95/2/EY muuttamisesta annetussa direktiivissä 2003/114/EY komissiota ja EFSA:aa vaadittiin tarkastelemaan uudelleen p-hydroksibentsoaattien ja niiden natriumsuolojen (E 214–E 219) käyttöä koskevia edellytyksiä ennen 1 päivää heinäkuuta 2004. EFSA arvioi p-hydroksibentsoaattien turvallisuutta koskevat tiedot ja antanut asiasta lausuntonsa 13 päivänä heinäkuuta 2004. EFSA vahvisti metyyli- ja etyyli-p-hydroksibentsoehappoestereiden ja niiden natriumsuolojen muodostaman ryhmän yhteenlasketun hyväksyttävän päiväsaannin arvoksi 0–10 mg painokiloa kohti (0–10 mg/kg bw). EFSA katsoi, että propyyliparabeenia ei pitäisi sisällyttää tämän ryhmän hyväksyttävään päiväsaantiin, koska propyyliparabeenilla, toisin kuin metyyli- ja etyyliparabeenilla, on vaikutuksia sukupuolihormoneihin ja nuorten urospuolisten rottien sukupuolielimiin. Näin ollen EFSA ei voinut suositella hyväksyttävää päiväsaantia propyyliparabeenille, koska selvää haitatonta vaikutustasoa (NOAEL) ei ole olemassa. On tarpeen poistaa E 216 propyyli-p-hydroksibentsoaatti ja E 217 natrium-p-hydroksibentsoaatti direktiivistä 95/2/EY. Lisäksi on tarpeen lopettaa p-hydroksibentsoaattien käyttö nestemäisissä erityisvalmisteissa.

- (7) Komission päätöksellä 2004/374/EY⁽¹⁾ keskeytettiin minipikareihin pakattujen hyytelömakeisten, jotka sisältävät merileivistä ja tiettyistä kumeista valmistettuja hyytelöä muodostavia elintarvikelisiäaineita, markkinoille saattaminen ja tuonti näiden tuotteiden muodostaman tukehtumisriskin vuoksi. Kyseisen päätöksen tarkistuksen jälkeen on tarpeen kieltää tiettyjen hyytelöä muodostavien elintarvikelisiäaineiden käyttö minipikareihin pakatuissa hyytelömakeisissa.
- (8) Elintarvikealan tiedekomitea arvioi erytritolin turvallisuutta koskevat tiedot ja antoi asiasta lausuntonsa 5 päivänä maaliskuuta 2003. Komitea päätteli, että erytritolin käyttö elintarvikelisiäaineena on hyväksyttävää. Komitea totesi lisäksi, että erytritolilla on laksatiivinen vaikutus, joskin suurempana annoksena kuin muilla polyoleilla. Erytritolilla on monia makeuttamiseen liittymättömiä teknologisia ominaisuuksia, jotka ovat hyödyllisiä monen tyyppisissä elintarvikkeissa makeisista maitotuotteisiin. Sitä käytetään muun muassa arominvahventimena, kantaja-aineena, kosteudensäilyttäjänä, stabilointiaineena, sakeuttamisaineena, täyteaineena ja kompleksinmuodostajana. On tarpeen sallia erytritoli elintarvikkeissa samoissa käyttötarkoituksissa kuin muut tällä hetkellä sallitut polyolit. Lisäksi on tarpeen muuttaa direktiiviä 94/35/EY, koska erytritolia voidaan käyttää myös makeutukseen muiden sallittujen polyolien tavoin.
- (9) Elintarvikealan tiedekomitea arvioi soijapapuhemiselluloosan turvallisuutta koskevat tiedot ja antoi asiasta lausuntonsa 4 päivänä huhtikuuta 2003. Komitea päätteli, että soijapapuhemiselluloosan käyttö on hyväksyttävää tietyissä elintarvikkeissa, joiden osalta sitä on pyydetty, ja tietyillä pitoisuuksilla. Siksi on aiheellista sallia sen käyttö tiettyihin tarkoituksiin. Allergikkojen aseman helpottamiseksi tällaista käyttöä ei kuitenkaan pitäisi hyväksyä jalostamattomissa elintarvikkeissa, joissa ei odoteta esiintyvän soijapapua. Kuluttajille olisi joka tapauksessa ilmoitettava, milloin tuotteet sisältävät soijapavusta peräisin olevaa hemiselluloosaa myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä maaliskuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY⁽²⁾ säännösten mukaisesti.
- (10) EFSA arvioi etyyliiselluloosan turvallisuutta koskevat tiedot ja antoi asiasta lausuntonsa 17 päivänä helmikuuta 2004. EFSA päätti sisällyttää etyyliiselluloosan elintarvikealan tiedekomitean muunnetuille selluloosille perustamaan ryhmään ”hyväksyttävän päiväsaannin arvo määrittelemätön”. Etyyliiselluloosaa käytetään ensi sijassa ravintolisissä ja kapseloiduissa aromeissa. Etyyliiselluloosan käyttö olisi siksi sallittava samoin kuin muiden selluloosien käyttö.
- (11) EFSA arvioi pullulaanin turvallisuutta koskevat tiedot ja antoi asiasta lausuntonsa 13 päivänä heinäkuuta 2004. EFSA katsoi pullulaanin käytön olevan hyväksyttävää kapseli- ja tablettimuotoisten ravintolisien päällystämässä sekä hengityksen raikastamiseen tarkoitetuissa kalvoissa. Näin ollen on aiheellista sallia sen tällainen käyttö.
- (12) EFSA arvioi tert-butyylihydroksikininonin (TBHQ) turvallisuutta koskevat tiedot ja antoi asiasta lausuntonsa 12 päivänä heinäkuuta 2004. EFSA määritteli tämän antioksidantin hyväksyttävän päiväsaannin arvoksi 0–0,7 mg painokiloa kohti ja katsoi sen käytön olevan hyväksyttävää tietyissä elintarvikkeissa tietyillä pitoisuuksilla. Näin ollen on aiheellista sallia tämä lisäaine.
- (13) Elintarvikealan tiedekomitea arvioi alumiinioktennyylisukkinnaattitarkkelyksen turvallisuutta koskevat tiedot ja antoi asiasta lausuntonsa 21 päivänä maaliskuuta 1997. Komitea katsoi, että tämän lisäaineen käyttöä ainesosana mikrokapseloiduissa vitamiineissa ja karotenoideissa voidaan pitää hyväksyttävänä. Näin ollen on aiheellista sallia kyseinen käyttö.
- (14) Valmistettaessa hapanmaitojuustoa lisätään natriumvetykarbonaattia E 500ii pastöroituun maitoon maitohaposta johtuvan happamuuden puskuroimiseksi sopivaan pH-arvoon, millä luodaan kypsytystiljelmien tarvitsemat kasvuedellytykset. Sen vuoksi on aiheellista sallia natriumvetykarbonaatin käyttö hapanmaitojuustossa.
- (15) Nykyään sorbaattien (E 200, E 202 ja E 203) ja bentsoaattien (E 210–E 213) sekoitusta voidaan käyttää keitetyissä katkaravuissa säilöntään. On aiheellista ulottaa tämä lupa sekoituksen käyttöön kaikissa keitetyissä äyriäisissä ja nilviäisissä.
- (16) Piidioksidin (E 551) käyttö on sallittu elintarvikevärien kantaja-aineena enintään 5 prosentin pitoisuutena. Olisi sallittava myös piidioksidin käyttö elintarvikevärien titaanidioksidi (E 171) ja rautaoksidit ja -hydroksidit (E 172) kantaja-aineena siten, että sitä on enintään 90 prosenttia suhteessa pigmenttiin.
- (17) Direktiivissä 95/2/EY rajoitetaan sen liitteessä I lueteltujen lisäaineiden käyttö perinteiseen ranskalaiseen leipään, ”*pain courant français*”. Samaa rajoitusta olisi sovellettava samantyyppiseen perinteiseen unkarilaiseen leipään. On myös aiheellista sallia askorbiinihapon (E 300), natriumaskorbaatin (E 301) ja kalsiumdinatrium-EDTA:n (E 385) käyttö unkarilaisissa maksapasteijoissa.
- (18) On tarpeen ajantasaistaa nykyiset säännökset, jotka koskevat sulfiittien (E 220–E 228) käyttöä keitetyissä äyriäisissä, syötäväksi tarkoitetuissa viinirypäleissä ja kiinanluumuissa.
- (19) Erään jäsenvaltion esittämän pyynnön ja elintarvikealan tiedekomitean 5 päivänä maaliskuuta 2003 antaman lausunnon mukaisesti pitäisi yhteisön tasolla hyväksyä 4-heksyyliresorsinoli, jolle on myönnetty lupa kansallisella tasolla direktiivin 89/107/ETY nojalla.

(1) EUVL L 118, 23.4.2004, s. 70.

(2) EYVL L 109, 6.5.2000, s. 29, direktiivi sellaisenaan kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2003/89/EY (EUVL L 308, 25.11.2003, s. 15).

(20) Direktiivin 95/2/EY terminologia olisi muutettava erityisravinnoiksi tarkoitettuja elintarvikkeita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 3 päivänä toukokuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/398/ETY⁽¹⁾, ravintolisiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä kesäkuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/46/EY⁽²⁾ ja ruokavaliovalmisteista erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin 25 päivänä maaliskuuta 1999 annetun komission direktiivin 1999/21/EY⁽³⁾ mukaisiksi.

(21) Tämän vuoksi direktiivejä 95/2/EY ja 94/35/EY olisi muutettava vastaavasti,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Muutetaan direktiivi 95/2/EY seuraavasti:

1) Korvataan 1 artiklan 3 kohdan c alakohta seuraavasti:

”c) ’kantaja-aineilla’, mukaan luettuna kantajaliuottimet, aineita, joita käytetään liuottamaan, laimentamaan, hajottamaan tai muutoin fyysisesti muuttamaan elintarvikelisiä aineita tai aromiainetta muuttamatta sen teknistä toimintaa (ja ilman omaa teknistä vaikutusta) lisäaineen käsittelyn, annostelun tai käytön helpottamiseksi;”.

2) Korvataan 3 artiklan 2 kohdassa ilmaisu ”lastenruokia” ilmaisulla ”viljapohjaisia valmisruokia ja muita lastenruokia”.

3) Muutetaan liitteet tämän direktiivin liitteen I mukaisesti.

2 artikla

Muutetaan direktiivin 94/35/EY liite tämän direktiivin liitteen II mukaisesti.

3 artikla

1. Jäsenvaltioiden on saatettava viimeistään 15 päivänä helmikuuta 2008 voimaan tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset

a) tämän direktiivin mukaisten tuotteiden kaupan ja käytön sallimiseksi viimeistään 15 päivänä helmikuuta 2008;

b) tämän direktiivin vastaisten tuotteiden kaupan ja käytön kieltämiseksi viimeistään 15 päivänä elokuuta 2008.

Ennen 15 päivää elokuuta 2008 markkinoille saatettuja tai pakkausmerkinnöin varustettuja tuotteita, jotka eivät ole tämän direktiivin mukaisia, saadaan kuitenkin pitää kaupan, kunnes varastot on myyty loppuun.

Jäsenvaltioiden on toimitettava viipymättä komissiolle kirjallisina tällaiset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset sekä kyseisten säännösten ja tämän direktiivin välinen vastaavuustaulukko.

2. Näissä 1 kohdassa tarkoitetuissa jäsenvaltioiden antamissa laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

4 artikla

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

5 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 5 päivänä heinäkuuta 2006.

Euroopan parlamentin

Puhemies

J. BORRELL FONTELLES

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

P. LEHTOMÄKI

⁽¹⁾ EYVL L 186, 30.6.1989, s. 27, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1882/2003.

⁽²⁾ EYVL L 183, 12.7.2002, s. 51.

⁽³⁾ EYVL L 91, 7.4.1999, s. 29, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2003 liittymisasiakirjalla.

LIITE I

Muutetaan direktiivin 95/2/EY liitteet seuraavasti:

1) Muutetaan liite 1 seuraavasti:

a) Lisätään johdantohuomautukseen huomautus seuraavasti:

”4. Lisäaineita E 400, E 401, E 402, E 403, E 404, E 406, E 407, E 407a, E 410, E 412, E 413, E 414, E 415, E 417, E 418 ja E 440 ei saa käyttää minipikareihin pakatuissa hyytelömakeisissa, jotka ovat tämän direktiivin määritelmän mukaan koostumukseltaan kiinteitä, puolijäykkiin minipikareihin tai minikapselisiin pakattuja hyytelömakeisia, jotka on tarkoitettu kerralla syötäväksi puristamalla minipikaria tai minikapselia makeisen lennättämiseksi suuhun.”

b) Lisätään taulukkoon taulukkorivi seuraavasti:

”E 462	Etyyliselluloosa”
--------	-------------------

2) Muutetaan liite 2 seuraavasti:

a) Korvataan kypsytettyä juustoa koskeva taulukkorivi seuraavasti:

”Kypsytetty juusto	E 170 Kalsiumkarbonaatti E 504 Magnesiumkarbonaatti E 509 Kalsiumkloridi E 575 Glukonodeltalaktoni	<i>quantum satis</i>
	E 500ii Natriumvetykarbonaatti	<i>quantum satis</i> (vain hapanmaitojuustossa)”

b) Lisätään taulukkoriville ”*Pain courant français*”, sanojen ”*Pain courant français*” jälkeen sanat ”*Friss búzakenyér, fehér és félbarna kenyerek*”.

c) Lisätään taulukkoriville ”*Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras*” sanojen ”*Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras*” jälkeen sanat ”*Libamáj, libamáj egészben, libamáj tömbben*”.

3) Muutetaan liite 3 seuraavasti:

a) Muutetaan A osa seuraavasti:

i) Poistetaan taulukosta ”Sorbaatit, bentsoaatit ja p-hydroksibentsoaatit” taulukkorivit ”E 216 Propyyli-p-hydroksibentsoaatti” ja ”E 217 Natrium-p-hydroksibentsoaatti”.

ii) Muutetaan elintarvikkeita koskeva taulukko seuraavasti:

— Poistetaan seuraavat taulukkorivit:

Keitetyt katkaravut				2 000		
Keitetyt ravunpyrstöt ja esipakatut marinoidut ja keitetyt nilviäiset	2 000					
Nestemäiset erityisvalmisteet						2 000

- Lisätään seuraavat taulukkorivit:

"Keitetyt äyriäiset ja nilviäiset		1 000		2 000		
Direktiivissä 2002/46/EY (*) määritellyt ravintolisät nestemäisessä muodossa				2 000		

(*) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/46/EY (EYVL L 183, 12.7.2002, s. 51)."

- Korvataan ilmaisu "Erityisruokavaliovalmisteet, jotka on tarkoitettu erityisruokavaliovalmisteiksi" ilmaisulla "Direktiivissä 1999/21/EY (*) määritellyt ruokavaliovalmisteet erityisiin lääkinällisiin tarkoituksiin

(*) Komission direktiivi 1999/21/EY (EYVL L 91, 7.4.1999, s. 29)."

- b) Muutetaan B osan elintarvikkeita koskeva taulukko seuraavasti:

- Korvataan äyriäisiä ja pääjalkaisia koskeva taulukkorivi seuraavasti:

"Äyriäiset ja pääjalkaiset:	
— tuoreet, pakastetut ja syväjäädetyt	150 ⁽¹⁾
— äyriäiset, <i>penaeidae</i> -, <i>solenoceridae</i> -, <i>aristeidae</i> -suvut:	
— enintään 80 kpl	150 ⁽¹⁾
— 80–120 kpl	200 ⁽¹⁾
— yli 120 kpl	300 ⁽¹⁾
Äyriäiset ja pääjalkaiset	
— keitetyt	50 ⁽¹⁾
— keitetyt äyriäiset, <i>penaeidae</i> -, <i>solenoceridae</i> -, <i>aristeidae</i> -suvut:	
— enintään 80 kpl	135 ⁽¹⁾
— 80–120 kpl	180 ⁽¹⁾
— yli 120 kpl	270 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Syötävissä osissa."

- Korvataan kohta "Tärkkelykset (lukuun ottamatta lastenruokien, vieroitusvalmisteiden ja äidinmaidonkorvikkeiden tärkkelystä)" kohdalla "Tärkkelykset (lukuun ottamatta äidinmaidonkorvikkeiden, vieroitusvalmisteiden, viljapohjaisten valmisruokien ja muiden lastenruokien tärkkelystä)".

- Lisätään seuraavat taulukkorivit:

" <i>Salsicha fresca</i>	450
Syötäväksi tarkoitettut viinirypäleet	10
Tuoreet kiinanluumut (litsit)	10 (syötävistä osista mitattuna)".

c) Korvataan C osassa lisäaineita E 249, E 250, E 251 ja E 252 koskevat taulukot seuraavilla:

"E N:o	Nimi	Elintarvike	Suurin sallittu valmistuksessa lisättävä määrä (NaNO ₂ :na ilmaistuna)	Suurin sallittu jäämien määrä (NaNO ₂ :na ilmaistuna)
E 249	Kaliumnitriitti (*)	Lihatuotteet	150 mg/kg	
E 250	Natriumnitriitti (*)	Steriloidut lihatuotteet (Fo > 3,00) (*)	100 mg/kg	
		Perinteiset opposuolatut lihatuotteet (1): <i>Wiltshire bacon</i> (1.1); <i>Entremeada, entrecosto, chispe, orelheira e cabeça (salgados), Toucinho fumado</i> (1.2); ja vastaavat tuotteet		175 mg/kg
		<i>Wiltshire ham</i> (1.1); ja vastaavat tuotteet		100 mg/kg
		<i>Rohschinken, nassgepökelt</i> (1.6); ja vastaavat tuotteet		50 mg/kg
		<i>Cured tongue</i> (1.3)		
		Perinteiset kuivasuolatut lihatuotteet (2): <i>Dry cured bacon</i> (2.1); ja vastaavat tuotteet		175 mg/kg
		<i>Dry cured ham</i> (2.1); <i>Jamón curado, paleta curada, lomo embuchado y cecina</i> (2.2); <i>Presunto, presunto da pá ja paio do lombo</i> (2.3); ja vastaavat tuotteet		100 mg/kg
		<i>Rohschinken, trocken-/nassgepökelt</i> (2.5); ja vastaavat tuotteet		50 mg/kg
		Muut perinteisesti suolatut lihatuotteet (3): <i>Vysočina</i> <i>Selský salám</i> <i>Turistický trvanlivý salám</i> <i>Poličan</i> <i>Herkules</i> <i>Lovecký salám</i> <i>Dunajská klobása</i> <i>Paprikáš</i> (3.5); ja vastaavat tuotteet	180 mg/kg	
		<i>Rohschinken, trocken-/nassgepökelt</i> (3.1); ja vastaavat tuotteet <i>Jellied veal and brisket</i> (3.2)		50 mg/kg

E N:o	Nimi	Elintarvike	Suurin sallittu valmistuksessa lisätävä määrä (NaNO ₂ :na ilmaistuna)	Suurin sallittu jäämien määrä (NaNO ₂ :na ilmaistuna)
E 251 E 252	Natriumnitraatti (2) Kaliumnitraatti (2)	Lämpökäsittämättömät lihatuotteet	150 mg/kg	
		<p>Perinteiset upposuolatut lihatuotteet (1):</p> <p><i>Kylmäsavustettu poronliha / Kallrökt renkött</i> (1.4);</p> <p><i>Wiltshire bacon ja Wiltshire ham</i> (1.1); <i>Entremeada, entrecosto, chispe, orelheira e cabeça (salgados)</i> <i>Toucinho fumado</i> (1.2); <i>Rohschinken, nassgepökelt</i> (1.6); ja vastaavat tuotteet</p> <p><i>Bacon, Filet de bacon</i> (1.5); ja vastaavat tuotteet</p> <p><i>Cured tongue</i> (1.3)</p> <p>Perinteiset kuivasuolatut lihatuotteet (2): <i>Dry cured bacon ja Dry cured ham</i> (2.1); <i>Jamón curado, paleta curada, lomo embuchado y cecina</i> (2.2);</p> <p><i>Presunto, presunto da pá ja paio do lombo</i> (2.3); <i>Rohschinken, trockengepökelt</i> (2.5); ja vastaavat tuotteet</p> <p><i>Jambon sec, jambon sel sec et autres pièces maturées séchées similaires</i> (2.4)</p>	<p>300 mg/kg</p> <p>250 mg/kg</p> <p>250 mg/kg (E 249:ää tai E 250:tä ei ole lisätty)</p> <p>10 mg/kg</p> <p>250 mg/kg</p> <p>250 mg/kg (E 249:ää tai E 250:tä ei ole lisätty)</p>	<p>250 mg/kg</p> <p>250 mg/kg</p> <p>250 mg/kg (E 249:ää tai E 250:tä ei ole lisätty)</p>
		<p>Muut perinteisesti suolatut lihatuotteet (3): <i>Rohwürste (Salami ja Kantwurst)</i> (3.3);</p> <p><i>Rohschinken, trocken-/nassgepökelt</i> (3.1); ja vastaavat tuotteet</p> <p><i>Salchichón y chorizo tradicionales de larga curación</i> (3.4); <i>Saucissons secs</i> (3.6); ja vastaavat tuotteet</p> <p><i>Jellied veal and brisket</i> (3.2);</p>	<p>300 mg/kg (E 249:ää tai E 250:tä ei ole lisätty)</p> <p>250 mg/kg</p> <p>250 mg/kg (E 249:ää tai E 250:tä ei ole lisätty)</p>	<p>250 mg/kg</p> <p>10 mg/kg</p>

E N:o	Nimi	Elintarvike	Suurin sallittu valmistuksessa lisättävä määrä (NaNO ₂ :na ilmaistuna)	Suurin sallittu jäämien määrä (NaNO ₂ :na ilmaistuna)
		Kova, puolikova ja puolipehmeä juusto	150 mg/kg juustomaidossa, tai vastaava taso, jos nitraatti lisätään heran poistamisen ja veden lisäämisen jälkeen	
		Maitotuotepohjainen juuston korvike		
		Suolasilli ja -kilohaili	500 mg/kg	

- (*) Kun nitriitti on merkitty 'vain elintarvikekäyttöön', sitä saa myydä vain seoksena suolan tai suolavalmisteen kanssa.
- (*) Fo-arvo 3 vastaa kolmen minuutin kuumennusta 121 °C:ssa (bakteeri-itiöiden määrän väheneminen yhdestä miljardista yhteen jokaista tuhatta tölkkiä kohti).
- (*) Joissain lämpökäsitellyissä lihatuotteissa voi esiintyä nitraatteja siksi, että vähähappoisessa ympäristössä nitriitit muuttuvat luonnostaan nitraateiksi.
- 1 Lihatuotteet upotetaan suolaliuokseen, joka sisältää nitriittejä ja/tai nitraatteja, suolaa sekä muita ainesosia. Lihatuotteet voidaan jatkokäsitellä esimerkiksi savustamalla.
- 1.1 Suolaliuos ruiskutetaan lihaan, mitä seuraa 3–10 vuorokautta kestävä opposuolaus. Opposuolavesiliuos sisältää myös mikrobiologisia hapatteita.
- 1.2 Opposuolattu 3–5 vuorokauden ajan. Tuotetta ei lämpökäsitellä ja sillä on korkea vesiaktiivisuus.
- 1.3 Opposuolattu vähintään neljän vuorokauden ajan ja esikypsennetty keittämällä.
- 1.4 Suolaliuos ruiskutetaan lihaan, mitä seuraa opposuolaus. Suolausaika on 14–21 vuorokautta, minkä jälkeen lihaa kypsytetään 4–5 viikon ajan kylmäsavustamalla.
- 1.5 Opposuolattu 4–5 vuorokauden ajan 5–7 °C:n lämpötilassa, kypsytetty tyypillisesti 24–40 tunnin ajan 22 °C:n lämpötilassa, mahdollisesti savustettu 24 tunnin ajan 20–25 °C:n lämpötilassa ja varastoitu 3–6 viikon ajan 12–14 °C:n lämpötilassa.
- 1.6 Suolausaika lihanpalojen muodosta ja painosta riippuen noin kaksi vuorokautta/kg, mitä seuraa tasaantuminen/kypsytytys.
- 2 Kuivasuolausmenetelmässä nitriittejä ja/tai nitraatteja, suolaa sekä muita ainesosia sisältävä kuiva suolausseos levitetään lihan pinnalle, mitä seuraa tasaantumisen- ja kypsytyksaika. Lihatuotteet voidaan jatkokäsitellä esimerkiksi savustamalla.
- 2.1 Kuivasuolaus, jota seuraa vähintään neljä vuorokautta kestävä kypsytytys.
- 2.2 Kuivasuolaus ja vähintään 10 vuorokautta kestävä tasaantumisaika ja yli 45 vuorokautta kestävä kypsytyksaika.
- 2.3 Kuivasuolattu 10–15 vuorokauden ajan, mitä seuraa 30–45 vuorokautta kestävä tasaantumisaika ja vähintään kaksi kuukautta kestävä kypsytyksaika.
- 2.4 Kuivasuolattu kolmen vuorokauden ajan + 1 vuorokausi/kg, mitä seuraa yhden viikon pituinen jälkisuolausaika ja 45 vuorokauden–18 kuukauden pituinen kypsytyksaika.
- 2.5 Suolausaika lihanpalojen muodosta ja painosta riippuen noin 10–14 vuorokautta, mitä seuraa tasaantuminen/kypsytytys.
- 3 Opposuolaus- ja kuivasuolausprosessit käytettyinä yhdessä tai kun nitriittejä ja/tai nitraatteja sisältyy koostettuun tuotteeseen tai kun suolaliuos ruiskutetaan tuotteeseen ennen kypsentämistä. Tuotteet voidaan jatkokäsitellä esimerkiksi savustamalla.
- 3.1 Kuivasuolaus ja opposuolaus käytettyinä yhdessä (ilman suolaliuoksen ruiskuttamista). Suolausaika lihanpalojen muodosta ja painosta riippuen noin 14–35 vuorokautta, mitä seuraa tasaantuminen/kypsytytys.
- 3.2 Suolaliuos ruiskutetaan lihaan, minkä jälkeen vähintään kahden vuorokauden kuluttua lihaa keitetään kiehuvaan veteen enintään kolmen tunnin ajan.
- 3.3 Tuotteella on vähintään neljän viikon pituinen kypsytyksaika, ja veden ja valkuaisaineen välinen suhde on vähemmän kuin 1,7.
- 3.4 Vähintään 30 päivää kestävä kypsytyksaika.
- 3.5 Kuivattu tuote, joka on kypsennetty keittämällä 70 °C:n lämpötilassa, mitä seuraa 8–12 vuorokautta kestävä kuivaus- ja savustusprosessi. Fermentoitunut tuote käy läpi 14–30 vuorokauden pituisen kolmivaiheisen fermentoitumisprosessin, jonka jälkeen se savustetaan.
- 3.6 Kestomakkara ilman lisätyjä nitriittejä. Tuote fermentoidaan 18–22 °C:n tai sitä alhaisemmassa (10–12 °C) lämpötilassa, minkä jälkeen sillä on vähintään kolmen viikon kypsytyksaika. Tuotteen veden ja valkuaisaineen välinen suhde on vähemmän kuin 1,7.”

d) Muutetaan D osa seuraavasti:

i) Korvataan huomautus seuraavasti: "Taulukon * viittaa suhteellisuussääntöön: kun käytetään gallaattien, TBHQ:n, BHA:n ja BHT:n yhdistelmiä, yksittäisiä tasoja on alennettava suhteessa."

ii) Korvataan taulukkorivit E 310– E 321 ja E 310–E 320 seuraavasti:

"E 310	Propyyiligallaatti	Rasvat ja öljyt lämpökäsitelyjen elintarvikkeiden ammattimaiseen valmistukseen	200* (gallaatit, TBHQ ja BHA, yksittäin tai yhdistelmänä)
E 311	Oktyyiligallaatti		
E 312	Dodekyyiligallaatti	Paistoöljy ja -rasva, pois luettuna oliivien puristusjätteestä saatava öljy	100* (BHT)
E 319	Tert-butyylihydroksi-kinoni (TBHQ)	Laardi, kalaöljy, naudan, lintu-karjan ja lampaan rasva	molemmat laskettuna kokonaisrasvapitoisuudesta
E 320	Butyylihydroksianisoli (BHA)	Kakkujauheet Viljapohjaiset naposteltavat valmisteet Maitojauhe automaatteja varten	200 (gallaatit, TBHQ ja BHA, yksittäin tai yhdistelmänä)
E 321	Butyylihydroksitolueeni (BHT)	Kuivatut keitot ja liemet Kastikkeet Kuivattu liha Jalostetut pähkinät Esikeitetyt viljatuotteet	laskettuna kokonaisrasvapitoisuudesta
		Maustevalmisteet ja mausteet	200 (gallaatit ja BHA, yksittäin tai yhdistelmänä) laskettuna kokonaisrasvapitoisuudesta
		Kuivatut perunat	25 (gallaatit, TBHQ ja BHA, yksittäin tai yhdistelmänä)
		Purukumi Direktiivissä 2002/46/EY määritellyt ravintolisät	400 (gallaatit, TBHQ, BHT ja BHA, yksittäin tai yhdistelmänä)
		Haihtuvat öljyt	1 000 (gallaatit, TBHQ ja BHA, yksittäin tai yhdistelmänä)
		Muut aromit kuin haihtuvat öljyt	100* (gallaatit, yksittäin tai yhdistelmänä) 200* (TBHQ, BHA, yksittäin tai yhdistelmänä)"

iii) Lisätään taulukkorivi seuraavasti:

"E 586	4-heksyyliresorsinoli	Tuoreet, jäädytetyt ja pakastetut äyriäiset	2 mg/kg jäämänä äyriäisen lihassa"
--------	-----------------------	---	------------------------------------

4) Muutetaan liite 4 seuraavasti:

a) Korvataan lisäainetta E 385 koskeva taulukkorivi seuraavasti:

”E 385	Kalsiumdinatriumetyleenidiamiinitetra-asettaatti (Kalsiumdinatrium-EDTA)	Emulgoidut kastikkeet	75 mg/kg
		Säilötty ja pullotetut palkohedelmät, palkokasvit, sienet ja artisokat	250 mg/kg
		Säilötty ja pullotetut äyriäiset ja simpukat	75 mg/kg
		Säilötty ja pullotettu kala	75 mg/kg
		Asetuksen (EY) N:o 2991/94 (*) liitteissä B ja C määritellyt levitetävät ravintorasvat, joiden rasvapiitoisuus on enintään 41 %	100 mg/kg
		Jäädetyt ja pakastetut äyriäiset	75 mg/kg
		<i>Libamáj, egészben és tömbben</i>	250 mg/kg

(*) EYVL L 316, 9.12.1994, s. 2.”

b) Lisätään lisäainetta E 967 koskevan taulukkorivin jälkeen taulukkorivi seuraavasti:

”E 968	Erytritoli	Elintarvikkeet yleensä (paitsi juomat ja 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen elintarvikkeet)	<i>quantum satis</i>
		Jäädetyt ja pakastetut jalostamattomat kalat, äyriäiset, nilviäiset ja pääjalkaiset	<i>quantum satis</i>
		Liköörit	<i>quantum satis</i>
			Muuhun kuin makeutukseen”.

c) Lisätään taulukkorivi seuraavasti:

”E 426	Soijapapuhemiselloosa	Vähittäismyyntiin tarkoitetut maitotuotepohjaiset juomat	5 g/l
		Direktiivissä 2002/46/EY määritellyt ravintolisät	1,5 g/l
		Emulgoidut kastikkeet	30 g/l
		Vähittäismyyntiin tarkoitetut valmiiksi pakatut konditoriatuotteet	10 g/kg
		Vähittäismyyntiin tarkoitetut valmiiksi pakatut nautittavaksi valmiit itämaiset nuudelit	10 g/kg
		Vähittäismyyntiin tarkoitettu valmiiksi pakattu nautittavaksi valmis riisi	10 g/kg

	Vähittäismyyntiin tarkoitetut valmiiksi pakatut peruna- ja riisivalmisteet (mukaan luettuna jäädytetyt, pakastetut, jäädytetyt ja kuivatut jalosteet)	10 g/kg
	Kuivatut, tiivistetyt, jäädytetyt ja pakastetut munavalmisteet	10 g/kg
	Hyytelömakeiset lukuun ottamatta minipikareihin pakattuja hyytelömakeisia	10 g/kg

- d) Korvataan taulukkorivillä E 468 ilmaisu ”Kiinteät laihdutusvalmisteet” ilmaisulla ”Direktiivissä 2002/46/EY määritellyt ravintolisät kiinteässä muodossa”.
- e) Korvataan taulukkorivillä E 338–E 452 ilmaisu ”Erityisvalmisteet” ilmaisulla ”Direktiivissä 2002/46/EY määritellyt ravintolisät”.
- f) Korvataan taulukkorivillä E 405, E 416, taulukkorivillä E 432–E 436, taulukkorivillä E 473 ja E 474, taulukkorivillä E 475, taulukkorivillä E 491–E 495, taulukkorivillä E 551–E 559 ja taulukkorivillä E 901–E 904 ilmaisu ”Erityisvalmisteet” ilmaisulla ”Direktiivissä 2002/46/EY määritellyt ravintolisät”.
- g) Korvataan taulukkorivillä E 1201 ja taulukkorivillä E 1202 ilmaisu ”Erityisvalmisteet tabletin tai päällystetyn tabletin muodossa” ilmaisulla ”Direktiivissä 2002/46/EY määritellyt ravintolisät tabletin tai päällystetyn tabletin muodossa”.
- h) Korvataan taulukkorivillä E 405 ilmaisu ”Erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitetut dieettiruuat”, taulukkorivillä E 432–E 436 ilmaisu ”Erityisruokavaliomavalmisteet”, taulukkorivillä E 473 ja E 474, taulukkorivillä E 475, taulukkorivillä E 477, taulukkorivillä E 481 ja E 482 sekä taulukkorivillä E 491–E 495 ilmaisu ”Erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitetut dieettiruuat” ilmaisulla ”Direktiivissä 1999/21/EY määritellyt ruokavaliomavalmisteet erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin”.
- i) Korvataan taulukkorivi E 1505– E 1520 seuraavasti:

”E 1505	Trietyylisitraatti	Aromit	3 g/kg kaikista lähteistä nautintavalmiissa elintarvikkeissa ja elintarvikkeissa, jotka ennastetaan valmistajan ohjeiden mukaisesti; joko yksittäin tai yhdistelmänä. Juomissa E 1520:n enimmäismäärä on 1g/l kermaliköörejä lukuun ottamatta.”
E 1517	Glyseryylidiasetaatti (diasetiini)		
E 1518	Glyseryylitriasettaatti (triasetiini)		
E 1520	Propaani-1,2-dioli (propyleeniglykoli)		

- j) Lisätään taulukkorivit seuraavasti:

”E 1204	Pullulaani	Direktiivissä 2002/46/EY määritellyt ravintolisät kapseli- tai tabletti-muodossa	<i>quantum satis</i>
		Hengityksen raikastamiseen käytettävät erityisen pienikokoiset kalvo-muotoiset makeiset	<i>quantum satis</i>
E 1452	Alumiinioktenny-lisukinaattitärkkelys	Kapseloidut vitamiinivalmisteet direktiivissä 2002/46/EY määritellyissä ravintolisissä	35 g/kg ravintolisässä”.

5) Muutetaan liite 5 seuraavasti:

- a) Lisätään lisäainetta E 967 koskevan taulukkorivin jälkeen taulukkorivi seuraavasti:

"E 968	Erytritoli"	
--------	-------------	--

- b) Lisätään lisäainetta E 466 koskevan taulukkorivin jälkeen taulukkorivi seuraavasti:

"E 462	Etyyliselluloosa"	
--------	-------------------	--

- c) Lisätään lisäainetta E 551 ja E 552 koskevan taulukkorivin kolmanteen sarakkeeseen seuraava virke:

"Lisäaineen E 551 osalta: titaanidioksidissa (E 171) ja rautaoksidoissa ja -hydroksidoissa (E 172) (enintään 90 % suhteessa väriaineeseen)."

6) Muutetaan liite 6 seuraavasti:

- a) Korvataan johdantohuomautuksen ensimmäisen ja kolmannen kohdan ilmaisu "Äidinmaidonkorvikkeet ja vieroitusruoat" ja toisen kohdan ilmaisu "Äidinmaidonkorvikkeet, vieroitusvalmisteet ja lastenruoat" ilmaisulla "Äidinmaidonkorvikkeet, viljapohjaiset valmisruoat ja muut lastenruoat".

- b) Korvataan 3 osan otsikossa ilmaisu "Terveiden imeväisten ruuissa ja vieroitusruuissa" ilmaisulla "Terveiden imeväisten ja lasten viljapohjaisissa valmisruoissa ja muissa lastenruoissa", taulukkorivillä E 170–E 526 ilmaisu "Vieroitusruuat", taulukkorivillä E 500, E 501 ja E 503 ilmaisu "Pikkulasten ruuat", taulukkorivillä E 338, taulukkorivillä E 410–E 440, taulukkorivillä E 1404–E 1450 ilmaisu "Vieroitusruuat" ja taulukkorivillä E 1451 ilmaisu "Vieroitusruoat" ilmaisulla "Viljapohjaiset valmisruoat ja muut lastenruoat".

- c) Lisätään 4 osaan taulukkorivin E 472c jälkeen taulukkorivi seuraavasti:

"E 473	Rasvahappojen sakkaroosies- terit	120 mg/l	Hydroloituja proteiineja, peptidejä ja aminohappoja sisältävät tuotteet"
--------	--------------------------------------	----------	---

LIITE II

Muutetaan direktiivin 94/35/EY liite seuraavasti:

- 1) Lisätään lisäaineita E 420–E 967 koskevan taulukkorivin ensimmäiseen sarakkeeseen "E 968".
 - 2) Lisätään lisäaineita E 420–E 967 koskevan taulukkorivin toiseen sarakkeeseen "Erytritoli".
-

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2006/54/EY,

annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006,

miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa (uudelleenlaadittu toisinto)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 141 artiklan 3 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon (1),

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa tarkoitettua menettelyä (2),

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annettua neuvoston direktiiviä 76/207/ETY (3) ja miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä 24 päivänä heinäkuuta 1986 annettua neuvoston direktiiviä 86/378/ETY (4) on muutettu merkittävästi. (5) Myös miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annetussa neuvoston direktiivissä 75/117/ETY (6) ja todistustaakasta sukupuoleen perustuvissa syrjintätapauksissa 15 päivänä joulukuuta 1997 annetussa neuvoston direktiivissä 97/80/EY (7) on säännöksiä, joiden tavoitteena on miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen täytäntöönpano. Koska näihin direktiiveihin tehdään uusia muutoksia, on toivottavaa, että ne laaditaan selkeyden vuoksi uudelleen niin, että kootaan yhteen yhdeksi tekstiksi alaa koskevat tärkeimmät säännökset ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen, jäljempänä "yhteisöjen tuomioistuin", oikeuskäytännöstä johtuvat tietyt kehityssuunnaukset.

(1) EUVL C 157, 28.6.2005, s. 83.

(2) Euroopan parlamentin lausunto, annettu 6. heinäkuuta 2005 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), neuvoston yhteinen kanta, vahvistettu 10. maaliskuuta 2006 (EUVL C 126 E, 30.5.2006, s. 33) ja Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 1. kesäkuuta 2006 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

(3) EYVL L 39, 14.2.1976, s. 40, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/73/EY (EYVL L 269, 5.10.2002, s. 15).

(4) EYVL L 225, 12.8.1986, s. 40, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 96/97/EY (EYVL L 46, 17.2.1997, s. 20).

(5) Ks. liitteessä I oleva A osa.

(6) EYVL L 45, 19.2.1975, s. 19.

(7) EYVL L 14, 20.1.1998, s. 6, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 98/52/EY (EYVL L 205, 22.7.1998, s. 66).

(2) Miesten ja naisten välinen tasa-arvo on perustamissopimuksen 2 artiklan ja 3 artiklan 2 kohdan sekä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden perustavaa laatua oleva periaate. Kyseisissä perustamissopimuksen määräyksissä julistetaan miesten ja naisten välinen tasa-arvo yhteisön "päämääräksi" ja "pyrkimykseksi" ja asetetaan positiivinen velvoite edistää sitä kaikessa toiminnassa.

(3) Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, ettei miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamisala voi rajoittua pelkästään kieltämään syrjintää, joka johtuu kuulumisesta jompaankumpaan sukupuoleen. Kun otetaan huomioon direktiivin tarkoitus ja sillä suojattujen oikeuksien luonne, direktiivin on katsottava koskevan myös syrjintää, joka perustuu asianomaisen sukupuolenvaihdokseen.

(4) Perustamissopimuksen 141 artiklan 3 kohta tarjoaa erityisen oikeusperustan sellaisten yhteisön toimenpiteiden antamiseksi, jotka koskevat tasa-arvoisten mahdollisuuksien ja tasa-arvoisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanoa työtä ja ammattia koskevissa kysymyksissä, mukaan lukien samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavan saman palkan periaate.

(5) Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 ja 23 artiklassa kielletään kaikenlainen sukupuoleen perustuva syrjintä ja vahvistetaan miesten ja naisten oikeus yhdenvertaiseen kohteluun kaikilla elämänaloilla, myös työhön, ammattiin ja palkkaan liittyvissä asioissa.

(6) Häirintä ja sukupuolinen häirintä on miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaista ja tämän vuoksi sukupuoleen perustuvaa syrjintää tämän direktiivin mukaisesti. Kyseisiä syrjinnän muotoja ei ilmene ainoastaan työpaikalla, vaan myös mahdollisuuksissa työnsaantiin, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen. Ne on siksi syytä kieltää ja niistä olisi määrättävä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset.

(7) Työnantaja ja ammatillisesta koulutuksesta vastaavia olisi tässä yhteydessä kannustettava toteuttamaan toimenpiteitä kaikkien sukupuoleen perustuvan syrjinnän muotojen torjumiseksi ja erityisesti häirinnän ja sukupuolisen häirinnän ehkäisemiseksi työpaikoilla sekä mahdollisuuksissa työnsaantiin, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

(8) Perustamissopimuksen 141 artiklassa vahvistettu ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vakiintunut samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavan saman palkan periaate on merkittävä tekijä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen kannalta ja sukupuoleen

perustuvan syrjinnän alalla keskeinen ja välttämätön osa yhteisön säännöstöä, yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö mukaan luettuna. Näin ollen on asianmukaista säätää sen täytäntöönpanosta.

- (9) Jotta voitaisiin arvioida, tekevätkö työntekijät samaa tai samanarvoista työtä, on yhteisön tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti määriteltävä, voidaanko katsoa, että kyseiset työntekijät ovat vertailukelpoisessa tilanteessa, kun otetaan huomioon erilaiset tekijät kuten työn luonne, koulutus ja työolosuhteet.
- (10) Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että samapalkkaisuuden periaatetta ei tiettyjen ehtojen täytyessä sovelleta pelkästään tilanteissa, joissa miehet ja naiset työskentelevät saman työnantajan palveluksessa.
- (11) Jäsenvaltioiden olisi yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa pyrittävä torjumaan edelleen olemassa olevia sukupuoleen perustuvia palkkaeroja ja työmarkkinoiden laajamittaista eriytymistä sukupuolen mukaan soveltamalla esimerkiksi joustavia työaikajärjestelyjä, jotka antavat sekä miehille että naisille paremmat mahdollisuudet yhdistää perhe- ja työelämä. Näihin voisivat sisältyä järjestelyt, joilla mahdollistetaan asianmukainen vanhempainloma kummallekin vanhemmalle sekä lasten ja huollettavien henkilöiden kohtuuhintaisten hoitopalvelujen saatavuus.
- (12) Olisi toteutettava erityistoimenpiteitä, joilla varmistetaan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpano ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä ja määritellään sen soveltamisala selvemmin.
- (13) Yhteisöjen tuomioistuin määritteli asiassa C-262/88⁽¹⁾ 17 päivänä toukokuuta 1990 antamassaan tuomiossa, että kaikenlaiset työeläkkeet muodostavat osan palkasta perustamissopimuksen 141 artiklan mukaisesti.
- (14) Perustamissopimuksen 141 artiklan mukaiseen palkan käsitteeseen eivät sisälly sosiaaliturvaetuudet, mutta nyt on selvästi vahvistettu, että virkamiesten eläkejärjestelmät kuuluvat samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisalaan, jos järjestelmästä maksettavat etuudet maksetaan työntekijälle, koska hän on palvelussuhteessa julkiseen työnantajaan, siitä riippumatta, että tällaiset järjestelmät ovat osa yleistä lakisääteistä järjestelmää. Yhteisöjen tuomioistuimen asioissa C-7/93⁽²⁾ ja C-351/2000⁽³⁾ antamien tuomioiden mukaan tämä edellytys täyttyy, jos eläkejärjestelmä koskee tiettyä työntekijäryhmää, sen etuudet liittyvät välittömästi työssäolokausiin ja etuudet lasketaan suhteessa virkamiehen viimeiseen palkkaan. Näin ollen selkeyden vuoksi olisi asianmukaista antaa tähän liittyviä erityissäännöksiä.
- (15) Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut, että vaikka etuusperusteisessa eläkejärjestelmässä mies- ja naispuolisia palkansaajia koskevat maksut kuuluvat perustamissopimuksen 141 artiklan soveltamisalaan, työnantajan maksamien

sukupuoleen perustuvien maksujen epätasa-arvoisuutta rahastoivissa etuusperusteisissa järjestelmissä ei pitäisi erilaisten vakuutusmatemaattisten tekijöiden käytön vuoksi arvioida saman artiklan perusteella.

- (16) Esimerkiksi, rahastoivissa etuusperusteisissa järjestelmissä tietyt osat, kuten jaksittaisen eläkkeen osan muuntaminen pääomaksi, eläkeoikeuksien siirtäminen, osittaisen eläkeoikeudesta luopumisen vastineena maksettava lesken- tai orvoneläke tai alennettu eläke, kun työntekijä valitsee varhaiseläkkeen, voivat olla erisuuruisia, jolloin summien erot johtuvat sukupuolten mukaan erilaisten vakuutusmatemaattisten perusteiden käytöstä aikana, jolloin järjestelmän rahastointi on toteutettu.
- (17) Vakiintuneen käytännön mukaan ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisesti maksettavia etuuksia ei pidetä palkkana, mikäli ne on voitu myöntää 17 päivää toukokuuta 1990 edeltäneille työssäolokausille, lukuun ottamatta työntekijöitä tai heidän edunsaajiaan, jotka ovat panneet vireille oikeudenkäyntimenettelyn tai esittäneet sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisen vastaavan vaatimuksen ennen tätä päivämäärää. Näin ollen on tarpeen rajoittaa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanoa vastaavasti.
- (18) Yhteisöjen tuomioistuin on johdonmukaisesti katsonut, että Barber-pöytäkirja⁽⁴⁾ ei vaikuta oikeuteen liittyä ammatilliseen eläkejärjestelmään ja että asiassa C-262/88 annetun tuomion vaikutusten ajallista rajoitusta ei sovelleta oikeuteen liittyä ammatilliseen eläkejärjestelmään. Yhteisöjen tuomioistuin on myös lausunut, että kansallisen oikeuden sääntöihin, jotka koskevat oikeussuojakeinojen käyttämiselle asetettuja määräaikoja, voidaan vedota sellaisia työntekijöitä vastaan, jotka haluavat käyttää oikeuttaan kuulua ammatilliseen eläkejärjestelmään, sillä edellytyksellä, että kyseiset säännöt eivät ole epäedullisempia kuin ne säännöt, joita sovelletaan kansalliseen oikeuteen perustuviin vastaavanlaisiin vaatimuksiin ja että ne eivät tee yhteisön oikeusjärjestyksessä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi. Yhteisöjen tuomioistuin on korostanut myös, että se, että työntekijä voi vaatia jäsenyyttä ammatillisessa eläkejärjestelmässä taannehtivasti, ei anna hänelle mahdollisuutta välttyä maksamasta kyseiseen jäsenyyskauteen liittyviä maksuja.
- (19) Yhdenvertaisten työmahdollisuuksien ja niihin johtavien ammattikoulutusmahdollisuuksien takaaminen on keskeisen tärkeää miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun soveltamiselle työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa. Tämän vuoksi kaikki poikkeukset periaatteesta olisi rajoitettava sellaiseen ammattitoimintaan, jossa sen luonteen tai suorittamisympäristön vuoksi on tarpeen ottaa palvelukseen tiettyä sukupuolta oleva henkilö, edellyttäen että tavoite on oikeutettu ja suhteellisuusperiaatteen mukainen.

⁽¹⁾ Asia C-262/88, Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group (Kok. 1990, s. I-1889).

⁽²⁾ Asia C-7/93, Bestuur van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds v. G. A. Beune (Kok. 1994, s. I-4471).

⁽³⁾ Asia C-351/2000, Pirkko Niemi (Kok. 2002, s. I-7007).

⁽⁴⁾ Pöytäkirja N:o 17 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (1992) 141 artiklasta.

- (20) Tällä direktiivillä ei rajoiteta yhdistymisvapautta, muun muassa oikeutta perustaa yhdessä muiden kanssa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa ajamiseksi. Perustamissopimuksen 141 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin voi kuulua jäsenyys tai toiminnan jatkaminen järjestöissä tai ammattiyhdistyksissä, joiden päätavoite on miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen edistäminen käytännössä.
- (21) Syrjintäkiellon ei pitäisi rajoittaa sellaisten toimenpiteiden voimassa pitämistä tai toteuttamista, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää haittoja, jotka ovat aiheutuneet tiettyä sukupuolta edustavien henkilöiden ryhmälle. Tällaisilla toimenpiteillä sallitaan vain samaa sukupuolta edustavien henkilöiden järjestöt, jos niiden pääasiallisena tavoitteena on edistää kyseisten henkilöiden erityistarpeiden huomioon ottamista sekä miesten ja naisten välistä tasa-arvoa.
- (22) Perustamissopimuksen 141 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja jotta miesten ja naisten täysi tosiasiallinen tasa-arvo toteutuisi työelämässä, yhdenvertaisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen ammatillisen toiminnan harjoittamista taikka ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan liittyviä haittoja. Nykytilanteen ja Amsterdamin sopimukseen liitetyn julistuksen n:o 28 huomioon ottaen jäsenvaltioiden olisi ensisijaisesti pyrittävä parantamaan naisten asemaa työelämässä.
- (23) Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy selvästi ilmi, että raskauteen tai äitiyteen liittyvä naisten epäsuotuisa kohtelu on välitöntä sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Tällainen kohtelu olisi sen vuoksi nimenomaisesti sisällytettävä tämän direktiivin soveltamisalaan.
- (24) Yhteisöjen tuomioistuin on johdonmukaisesti katsonut, että tasa-arvoisen kohtelun periaatteen mukaisesti on perusteltua suojella naisia heidän biologisen tilansa takia raskauden ja äitiyden aikana sekä toteuttaa toimia äitiyden suojelemiseksi keinona varmistaa sukupuolten todellisen tasa-arvon toteutuminen. Tällä direktiivillä ei näin ollen tulisi rajoittaa toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/85/ETY⁽¹⁾ eikä UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 3 päivänä kesäkuuta 1996 annetun neuvoston direktiivin 96/34/EY⁽²⁾ soveltamista.
- (25) Selkeyden vuoksi olisi myös asianmukaista säätää nimenomaisesti naisten työsuhteeseen liittyvien oikeuksien suojelusta äitiysvapaan aikana ja erityisesti oikeudesta palata samaan tai vastaavaan tehtävään joutumatta kärsimään työehtojen tai -olojen heikennyksestä tällaisen vapaan vuoksi sekä saada edukseen kaikki työehtojen parannukset, joihin heillä olisi ollut oikeus poissaolonsa aikana.
- (26) Naisten ja miesten tasapuolisesta osallistumisesta työ- ja perhe-elämään 29 päivänä kesäkuuta 2000 annetussa neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden työ- ja sosiaaliministereiden päätöslauselmassa⁽³⁾ jäsenvaltioita kannustettiin tarkastelemaan, miten jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä voitaisiin taata työssä käyville miehille henkilökohtainen isyysvapaa, jota ei voida siirtää toiselle, miesten säilyttäessä työhön liittyvät oikeutensa.
- (27) Samanlaisia ehtoja sovelletaan jäsenvaltioiden myöntäessä lapsen adoptoinnin jälkeen miehille ja naisille henkilökohtaisen vapaan, jota ei voida siirtää toiselle. Jäsenvaltiot itse päättävät, myöntävätkö ne tällaisen oikeuden isyys- ja/tai adoptiovapaaan, ja ne myös määrittävät kaikki ehdot, jotka eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan, irtisanomista tai työhönpaluuta lukuun ottamatta.
- (28) Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tehokas täytäntöönpano vaatii asianmukaisten menettelyiden käyttöönottoa jäsenvaltioissa.
- (29) Tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanon vaatimien riittävien tuomioistuin- tai hallintomenettelyiden käyttöönotto on olennaista yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tehokkaan täytäntöönpanon kannalta.
- (30) Todistustaakkaa koskevien sääntöjen antaminen on tärkeää varmistettaessa, että yhdenvertaisen kohtelun periaate voidaan panna tehokkaasti täytäntöön. Kuten yhteisön tuomioistuin on todennut, tämän vuoksi olisi säädettävä sen varmistamisesta, että todistustaakka siirtyy vastaajalle, kun syrjintä vaikuttaa ilmeiseltä lukuun ottamatta menettelyitä, joissa tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen kansallisen elimen on selvittettävä tosiseikat. On kuitenkin syytä täsmentää, että niiden tosiseikkojen arviointi, joiden perusteella voidaan olettaa, että kyseessä on sukupuoleen perustuva välitön tai välillinen syrjintä, on edelleen asianomaisen kansallisen elimen tehtävä kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti. Jäsenvaltion tehtävänä on käsittelyn kaikissa vaiheissa saattaa voimaan todistus-oikeudellisia säännöksiä, jotka ovat kantajalle tässä esitettyä edullisempia.
- (31) Direktiivin tarjoaman suojan parantamiseksi yhdistyksillä, järjestöillä ja muilla oikeushenkilöillä olisi myös oltava oikeus aloittaa, jos jäsenvaltiot niin päättävät, menettely joko kantajan puolesta tai häntä tukeakseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomioistuimissa edustamista ja puolustamista koskevien kansallisten menettelysääntöjen soveltamista.
- (32) Koska oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan on perustavanlaatuinen, on aiheellista varmistaa, että työntekijällä on tämä suoja myös sen työsuhteen päätyttyä, jossa tasa-arvoisen kohtelun periaatteen rikkomisen väitetään tapahtu-

(1) EYVL L 348, 28.11.1992, s. 1.

(2) EYVL L 145, 19.6.1996, s. 4, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/75/EY (EYVL L 10, 16.1.1998, s. 24).

(3) EYVL C 218, 31.7.2000, s. 5.

neen. Työntekijällä, joka puolustaa tämän direktiivin nojalla suojeltua henkilöä tai antaa tämän puolesta todistajanlausunnon, olisi oltava sama suoja.

- (33) Yhteisöjen tuomioistuin on selvästi vahvistanut, että ollakseen tehokas, yhdenvertaisen kohtelun periaate edellyttää, että sen rikkomisen johdosta maksettavan korvauksen on oltava riittävä suhteessa vahinkoon. Tämän vuoksi on asianmukaista olla ennalta vahvistamatta tällaisen korvauksen enimmäismäärää muutoin kuin tapauksissa, joissa työnantaja pystyy näyttämään, että hakija on kärsinyt tässä direktiivissä tarkoitetun syrjinnän johdosta vahinkoa ainoastaan siitä, että hänen työhakemustaan ei ole otettu huomioon.
- (34) Parantaakseen yhdenvertaisen kohtelun tehokasta täytäntöönpanoa jäsenvaltioiden olisi edistettävä työmarkkinaosapuolten välistä ja kansallisten käytäntöjen mukaisesti valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa käytävää vuoropuhelua.
- (35) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista, joita sovelletaan, jos tämän direktiivin mukaisia velvoitteita ei noudateta.
- (36) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tämän direktiivin tavoitteita, vaan ne voidaan saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (37) Jotta syitä miesten ja naisten erilaiseen kohteluun työhön ja ammattiin liittyvissä kysymyksissä ymmärrettäisiin paremmin, olisi kehitettävä ja analysoitava vertailukelpoisia sukupuoleen perustuvia tietoja ja tilastoja ja asetettava ne saataville asianmukaisilla tasoilla.
- (38) Miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu työhön ja ammattiin liittyvissä kysymyksissä ei voi rajoittua vain lainsäädäntötoimiin. Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden olisi pikemminkin edistettävä tehokkaammin palkkasyrjintään liittyvien ongelmien tiedostamista ja asennemuutosta ja sisällytettävä tähän mahdollisimman laajalti kaikki asianosaiset julkisella ja yksityisellä sektorilla. Työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu saattaisi olla tärkeä osa tätä prosessia.
- (39) Velvoite saattaa tämä direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä olisi rajattava niihin säännöksiin, joiden sisällössä on tapahtunut merkittävää muutosta aiempiin direktiiveihin verrattuna. Velvoite saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä ne säännökset, joiden sisältö ei ole muuttunut, on voimassa aiempien direktiivien nojalla.
- (40) Tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden velvoitteita, jotka liittyvät liitteessä I olevassa B osassa esitettyihin direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja soveltamista koskeviin määräaikoihin.

- (41) Paremmasta lainsäädännöstä toimielinten välillä tehdyn sopimuksen ⁽¹⁾ 34 kohdan mukaisesti jäsenvaltioita kannustetaan laatimaan itseään varten ja yhteisön edun vuoksi omia taulukoitaan, joista ilmenee mahdollisuuksien mukaan direktiivin ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamista koskevien toimenpiteiden välinen vastaavuus, ja julkaisemaan ne,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I OSASTO

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Tarkoitus

Tämän direktiivin tarkoituksena on taata miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpano työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa.

Tätä varten siinä on säännöksiä, joilla pyritään panemaan yhdenvertaisen kohtelun periaate täytäntöön seuraavilla aloilla:

- mahdollisuudet työhön, myös uralla etenemiseen, ja ammatilliseen koulutukseen;
- työehdot, mukaan lukien palkka;
- ammatilliset sosiaaliturvajärjestelmät.

Siinä on myös säännöksiä, joilla pyritään takaamaan, että täytäntöönpanoa tehostetaan ottamalla käyttöön asianmukaiset menettelyt.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- 'välitön syrjintä': tilanne, jossa henkilöä kohdellaan sukupuolen perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa;
- 'välillinen syrjintä': tilanne, jossa näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa henkilöt näiden sukupuolen perusteella erityisen epäedulliseen asemaan toiseen sukupuoleen verrattuna, paitsi jos kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on puolueettomasti perusteltavissa oleva oikeutettu tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia;
- 'häirintä': tilanne, jossa ilmenee henkilön sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan kyseisen henkilön arvoa ja tällä tavoin luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri;

⁽¹⁾ EUVL C 321, 31.12.2003, s. 1.

- d) 'sukupuolinen häirintä': tilanne, jossa ilmenee ei-toivottua sanallista, sanaton tai fyysistä, luonteeltaan sukupuolista käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön arvoa erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri;
- e) 'palkka': tavanomainen perus- tai vähimmäispalkka ja muu korvaus, jonka työntekijä saa rahana tai luontoisuutena suoraan tai välillisesti työnantajaltaan työsuhteensa vuoksi;
- f) 'ammattilliset sosiaaliturvajärjestelmät': järjestelmät, joita miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annettu neuvoston direktiivi 79/7/ETY⁽¹⁾ ei koske ja joiden tarkoituksena on antaa palkansaajille ja itsenäisille ammatinharjoittajille yrityksessä tai yritysryhmässä, taloudellisen toiminnan alueella tai ammattialalla tai ammattialojen ryhmässä etuudet, jotka täydentävät lakisääteisiin sosiaaliturvajärjestelmiin kuuluvia etuuksia tai korvaavat ne, riippumatta siitä, onko näiden järjestelmien piiriin kuuluminen pakollista tai vapaaehtoista.

2. Tässä direktiivissä syrjintänä pidetään seuraavia seikkoja:

- a) häirintä ja sukupuolinen häirintä sekä henkilön epäsuotuisa kohtelu sen perusteella, vastustaako hän tällaista käytöstä vai alistuuko hän siihen;
- b) käsky tai ohje syrjiä henkilöitä sukupuolen perusteella;
- c) direktiivissä 92/85/ETY tarkoitettu raskauteen tai äitiysvapaiseen liittyvä naisten epäedullisempi kohtelu.

3 artikla

Positiiviset toimet

Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai toteuttaa perustamissopimuksen 141 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä miesten ja naisten välisen täyden tosiasiallisen tasa-arvon varmistamiseksi työelämässä.

⁽¹⁾ EYVL L 6, 10.1.1979, s. 24.

II OSASTO

ERITYISET SÄÄNNÖKSET

1 LUKU

Samapalkkaisuus

4 artikla

Syrjintäkielto

Välitön tai välillinen sukupuoleen perustuva syrjintä samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavaan korvaukseen vaikuttavissa tekijöissä ja ehdoissa on poistettava.

Erityisesti silloin, kun palkka määritellään työtehtävien luokittelun mukaan, luokittelun tulee perustua samoihin arviointiperusteisiin miehillä ja naisilla, ja se on laadittava siten, että siihen ei sisälly sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

2 LUKU

Yhdenvertainen kohtelu ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä

5 artikla

Syrjintäkielto

Rajoittamatta 4 artiklan säännösten soveltamista minkäänlaista välitöntä tai välillistä sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä eikä varsinkaan, jos kysymyksessä on

- a) tällaisten järjestelmien soveltamisala tai niiden piiriin pääsemisen edellytykset;
- b) velvollisuus osallistua rahoitukseen tai maksuosuuksien laskentaperusteet;
- c) etuuksien laskentaperusteet, aviopuolisosta ja huollettavista johtuvat lisäetuudet mukaan lukien, taikka etuuksiin olevan oikeuden kestoa ja jatkumista koskevat edellytykset.

6 artikla

Henkilöllinen soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan työtä tekevään väestöön, mukaan lukien itsenäiset ammatinharjoittajat ja henkilöt, joiden työnteko on keskeytynyt sairauden, synnytyksen, tapaturman tai muunlaisen kuin vapaaehtoisen työttömyyden vuoksi, sekä työnhakijoihin, eläkkeellä oleviin ja työkyvyttömiin työntekijöihin että näiden työntekijöiden edunsaajiin kansallisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaisesti.

7 artikla

Aineellinen soveltamisala

1. Tätä lukua sovelletaan
 - a) ammatillisiin sosiaaliturvajärjestelmiin, jotka antavat turvaa seuraavien tapausten varalta:
 - i) sairaus;
 - ii) työkyvyttömyys;
 - iii) vanhuus, mukaan lukien varhaiseläkkeelle siirtyminen;
 - iv) työtapaturmat ja ammattitaudit;
 - v) työttömyys;
 - b) ammatillisiin sosiaaliturvajärjestelmiin, jotka antavat muita sosiaalisia etuuksia joko rahana tai luontoisetuina, ja etenkin jälkeen elävien etuuksia ja perhe-etuuksia, jos ne ovat työnantajan työntekijälle työn tai tehtävän johdosta suorittamaa korvausta.

2. Tätä lukua sovelletaan myös erityisten työntekijäryhmien, kuten virkamiesten, eläkejärjestelmiin, jos järjestelmästä maksettavat etuudet maksetaan siksi, että työntekijä on palvelussuhteessa julkiseen työnantajaan. Se, että järjestelmä on osa yleistä lakisääteistä järjestelmää, ei kuitenkaan rajoita luvun soveltamista.

8 artikla

Aineellisen soveltamisalan ulkopuolelle jätettävät asiat

1. Tätä lukua ei sovelleta
 - a) itsenäisten ammatinharjoittajien yksittäisiin sopimuksiin;
 - b) itsenäisten ammatinharjoittajien järjestelmiin, joissa on vain yksi jäsen;
 - c) työntekijöiden osalta sellaisiin vakuutus sopimuksiin, joissa työnantaja ei ole osapuolena;
 - d) ammatillisten sosiaaliturvajärjestelmien valinnaisiin määryksiin, joita tarjotaan jäsenille yksilöllisesti takaamaan
 - i) joko lisäetuuksia;
 - ii) tai mahdollisuus päättää päivästä, jona itsenäisten ammatinharjoittajien tavalliset etuudet alkavat, tai valita useista etuuksista;
 - e) ammatillisiin sosiaaliturvajärjestelmiin, joiden etuudet rahoitetaan työntekijöiden vapaaehtoisilla maksuilla.

2. Tämä luku ei estä työnantajaa myöntämästä henkilöille, jotka ovat saavuttaneet ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisen eläkkeen saamisen edellytyksenä olevan eläkeiän, mutta jotka eivät vielä ole saavuttaneet lakisääteisen eläkkeen myöntämiseen tarvittavaa eläkeikää, lisäeläkettä, jolla on tarkoitus saattaa samansuuruiseksi tai lähes samansuuruiseksi kyseisille henkilöille maksetun etuuden kokonaissumma suhteessa niihin toista sukupuolta oleviin, samassa tilanteessa oleviin henkilöihin, jotka ovat jo saavuttaneet lakisääteisen eläkeiän, siihen asti kunnes lisäeläkettä nauttivat saavuttavat lakisääteisen eläkeiän.

9 artikla

Esimerkkejä sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä

1. Tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaisiin säännöksiin kuuluvat ne, jotka välittömästi tai välillisesti perustuvat sukupuoleen ja joilla

- a) määritellään henkilöt, jotka voivat kuulua ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin;
- b) säädetään ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuulumisen pakollisuudesta tai vapaaehtoisuudesta;
- c) vahvistetaan erilaiset, ammatillisen järjestelmän mukaisten etuuksien saamisen edellytyksenä olevat ikää taikka työsuhteen tai jäsenyyden vähimmäiskestoja koskevat säännöt;
- d) muissa kuin h ja j alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa vahvistetaan erilaiset säännöt maksuosuuksien suorittamisesta takaisin silloin, kun työntekijä lähtee järjestelmän piiristä ennen kuin hän on täyttänyt ne ehdot, jotka antavat hänelle oikeuden tulla pitkäaikaisetuuksiin;
- e) asetetaan eri sukupuolille erilaiset etuuksien myöntämistä tai rajoittamista koskevat ehdot;
- f) vahvistetaan erilaiset eläkeiät;
- g) evätään oikeuksien jatkuminen tai saaminen lakisääteisen tai sopimukseen perustuvan ja työnantajan maksaman äitiysloman tai perhesyihin perustuvan loman aikana;
- h) asetetaan erilaiset tasot etuuksille muissa kuin sellaisissa tapauksissa, joissa on tarpeen ottaa huomioon sukupuolen mukaan erilaiset vakuutusmatemaattiset tekijät maksuperusteisissa järjestelmissä; rahastoivissa etuusperusteisissa järjestelmissä tietyt osat voivat olla erisuuruisia, jolloin summien erot johtuvat sukupuolten mukaan erilaisten vakuutusmatemaattisten perusteiden käytöstä aikana, jolloin järjestelmän rahastointi on toteutettu;

- i) asetetaan erilaiset tasot työntekijöiden maksuosuuksille;
- j) asetetaan erilaiset tasot työnantajan maksuosuuksille, lukuun ottamatta
- i) maksuperusteisia järjestelmiä, jos tavoitteena on yhtäläistä tai lähentää maksuosuuksiin perustuvien eläke-etuuksien määriä;
- ii) rahastoivia etuusperusteisia järjestelmiä, jos työnantajan maksuosuudet on tarkoitettu varmistamaan määrättyjen etuuksien kattamiseen tarkoitettujen varojen riittävyys;
- k) muissa kuin h ja j alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa asetetaan erilaiset ehdot tai vain toiseen sukupuoleen sovellettavat ehdot, jotka koskevat järjestelmän piiristä lähtevällä työntekijällä tuleviin etuuksiin olevan oikeuden takaamista tai jatkumista.

2. Jos tämän luvun soveltamisalaan kuuluvien etuuksien myöntäminen on järjestelmän johtoelinten harkinnassa, niiden on noudatettava tasa-arvoisen kohtelun periaatetta.

10 artikla

Täytäntöönpano itsenäisten ammatinharjoittajien osalta

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaiset itsenäisten ammatinharjoittajien ammatillisia sosiaaliturvajärjestelmiä koskevat säännökset muutetaan ja muutetut säännökset saatetaan voimaan 1 päivään tammikuuta 1993 mennessä tai kyseisen päivän jälkeen liittyneiden jäsenvaltioiden osalta siihen päivään mennessä, jona direktiiviä 86/378/ETY ryhdyttiin soveltamaan niiden alueella.
2. Tämän luvun estämättä oikeuksiin ja velvoitteisiin, jotka liittyvät itsenäisten ammatinharjoittajien ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän jäsenyyteen ennen järjestelmän muuttamista, saadaan edelleen soveltaa ennen sen muuttamista voimassa ollutta järjestelmää koskevia säännöksiä.

11 artikla

Lykkäysmahdollisuus itsenäisten ammatinharjoittajien osalta

Itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevien ammatillisten sosiaaliturvajärjestelmien osalta jäsenvaltiot voivat lykätä tasa-arvoisen kohtelun periaatteen pakollista soveltamista tapauksissa, jotka koskevat

- a) eläkeiän määrittelyä vanhuus- tai työeläkkeen myöntämiseksi sekä tästä muihin etuuksiin mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia
- i) siihen asti, kun vastaava tasa-arvo saavutetaan lakisääteisissä järjestelmissä; taikka
- ii) enintään siihen asti, kun direktiivillä säädetään tällaisesta tasa-arvosta;
- b) jälkeen eläville suoritettavia eläkkeitä siihen asti, kun yhteisön oikeudessa säädetään tasa-arvoisen kohtelun

periaate tässä suhteessa noudatettavaksi lakisääteisissä sosiaaliturvajärjestelmissä;

- c) edellä olevan 9 artiklan 1 kohdan i alakohdan soveltamista erilaisten vakuutusmatemaattisten tekijöiden käyttöön 1 päivään tammikuuta 1999 asti tai kyseisen päivän jälkeen liittyneiden jäsenvaltioiden osalta siihen päivään mennessä, jona direktiiviä 86/378/ETY ryhdyttiin soveltamaan niiden alueella.

12 artikla

Takautuva vaikutus

1. Kaikkien tämän luvun työntekijöitä koskevien täytäntöönpanotoimenpiteiden on käsitettävä kaikki ammatillisiin sosiaaliturvajärjestelmiin kuuluvat etuudet, jotka on myönnetty 17 päivän toukokuuta 1990 jälkeisiltä työssäolokausilta, ja niitä on sovellettava takautuvasti tästä päivämäärästä, sanotun kuitenkin rajoittamatta niitä työntekijöitä tai heidän edunsaajiaan koskevia säännöksiä, jotka ovat ennen tätä päivämäärää panneet vireille oikeudenkäyntimenettelyn tai esittäneet sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisen vastaavan vaatimuksen. Tässä tapauksessa täytäntöönpanotoimenpiteitä on sovellettava takautuvasti 8 päivästä huhtikuuta 1976 ja niiden on käsitettävä kaikki tämän päivämäärän jälkeisten työssäolokausien perusteella myönnettyt etuudet. Yhteisöön 8 päivän huhtikuuta 1976 jälkeen ja ennen 17 päivää toukokuuta 1990 liittyneiden jäsenvaltioiden osalta kyseinen päivämäärä korvataan sillä päivämäärällä, jolloin perustamissopimuksen 141 artiklaa on ryhdytty soveltamaan niiden alueella.

2. Edellä olevan 1 kohdan toinen virke ei estä kanteiden nostamisen aikarajoihin liittyvien kansallisten sääntöjen soveltamista niihin työntekijöihin tai heidän edunsaajiinsa, jotka ovat panneet vireille oikeudenkäyntimenettelyn tai esittäneet sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisen vastaavan vaatimuksen ennen 17 päivää toukokuuta 1990 sillä edellytyksellä, että kansalliset säännöt eivät ole vähemmän suotuisia tällaisten kanteiden osalta kuin samanlaisten kansallisten kanteiden osalta ja että ne eivät tee yhteisön oikeusjärjestyksessä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi.

3. Niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat liittyneet Euroopan unioniin 17 päivän toukokuuta 1990 jälkeen ja jotka olivat Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolia 1 päivänä tammikuuta 1994, 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä mainittu päivämäärä 17 päivä toukokuuta 1990 korvataan 1 päivällä tammikuuta 1994.

4. Muiden jäsenvaltioiden osalta, joiden liittyminen tapahtui 17 päivän toukokuuta 1990 jälkeen, 1 ja 2 kohdassa mainittu päivämäärä 17 päivä toukokuuta 1990 korvataan päivämäärällä, jona perustamissopimuksen 141 artiklaa ryhdyttiin soveltamaan niiden alueella.

13 artikla

Joustava eläkeikä

Tapaukset, joissa miehet ja naiset voivat vaatia joustavaa eläkeikää samoin ehdoin, eivät ole tämän luvun vastaisia.

3 LUKU

Yhdenvertainen kohtelu mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa

14 artikla

Syrjinnän kieltäminen

1. Julkisella tai yksityisellä sektorilla, julkiset laitokset mukaan lukien, ei saa olla välitöntä tai välillistä sukupuoleen perustuvaa syrjintää seuraavien seikkojen suhteen:

- työpaikan, itsenäisenä ammatinharjoittajana tehdyn työn tai toimen saamisen ehdot, valinta- ja työhönottoperusteet mukaan lukien, toimialasta ja ammattiasemasta riippumatta, uralla eteneminen mukaan lukien;
- mahdollisuus kaikenlaiseen ja -tasoiseen ammatilliseen ohjaukseen ja koulutukseen, ammatilliseen jatkokoulutukseen ja uudelleen koulutukseen, työkokemus mukaan lukien;
- työehdot ja työolot, mukaan lukien irtisanominen, sekä palkka perustamissopimuksen 141 artiklassa määrätyn mukaisesti;
- jäsenyys ja toiminta työntekijä- tai työnantajajärjestössä, tai järjestössä, jonka jäsenet harjoittavat tiettyä ammattia, sekä kyseisten järjestöjen tarjoamat edut.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää työnsaannin ja työhön valmistavan koulutuksen osalta, että erilainen kohtelu, joka perustuu sukupuoleen liittyvään ominaisuuteen, ei ole syrjintää, jos tiettyjen työtehtävien luonteen tai niiden yhteyksien vuoksi, joissa tehtävät suoritetaan, kyseinen ominaisuus on todellinen ja ratkaiseva työhön liittyvä vaatimus, edellyttäen, että sen tavoite on oikeutettu ja että vaatimus on oikeasuhteinen.

15 artikla

Äitiysvapaalta palaaminen

Äitiysvapaalla olevalla naisella on äitiysvapaan loputtua oltava oikeus palata työhönsä tai vastaavaan toimeen työehdoilla, jotka eivät ole hänelle aikaisempia epäedullisemmat, ja hänen on saatava edukseen kaikki työehtojen parannukset, joihin hänellä olisi ollut oikeus poissaolonsa aikana.

16 artikla

Isyys- ja adoptiovapaa

Tämä direktiivi ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta tunnustaa erillinen oikeus isyysvapaaseen ja/tai adoptiovapaaseen. Niiden jäsenvaltioiden, jotka tunnustavat tällaisen oikeuden, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet suojellakseen mies- ja naistyöntekijöitä irtisanomiselta kyseisen oikeuden käyttämisen vuoksi ja varmistettava, että näillä on vapaan loputtua oikeus palata työhönsä tai vastaavaan toimeen työehdoilla, jotka eivät ole heille

aikaisempia epäedullisemmat, sekä saada itselleen ne työehtojen parannukset, joihin heillä olisi ollut oikeus poissaolonsa aikana.

III OSASTO

HORISONTAALISET SÄÄNNÖKSET

1 LUKU

Oikeuskeinot ja täytäntöönpano

1 jakso

Oikeuskeinot

17 artikla

Oikeuksien puolustaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoon tarkoitetut oikeudelliset menettelyt, mukaan lukien jäsenvaltioiden aiheellisina pitämät sovittelumenettelyt, ovat — myös sen työsuhteen päätyttyä, jossa syrjinnän väitetään tapahtuneen — kaikkien niiden henkilöiden käytettävissä, jotka katsovat tulleensa kohdelluiksi väärin sen vuoksi, että heihin ei ole sovellettu tasa-arvoisen kohtelun periaatetta, sen jälkeen kun he ovat ensin mahdollisesti saattaneet asian muun toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhdistykset, järjestöt ja muut oikeushenkilöt, joilla kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen perusteiden mukaisesti on oikeutettua etua sen varmistamisesta, että tämän direktiivin säännöksiä noudatetaan, voivat aloittaa tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi säädetyn oikeudellisen ja/tai hallinnollisen menettelyn kantajan tai valittajan suostumuksella hänen puolestaan tai häntä tukeakseen.

3. Mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, ei rajoita sellaisten kansallisten sääntöjen noudattamista, jotka koskevat määräaikoja tasa-arvoisen kohtelun periaatetta koskevien kanteiden nostamiselle.

18 artikla

Korvaus tai hyvitys

Jäsenvaltioiden on otettava kansallisessa oikeusjärjestyksessään käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan tosiasiallinen ja tehokas korvaus tai, jos jäsenvaltiot niin päättävät, hyvitys sukupuoleen perustuvan syrjinnän kohteeksi joutuneelle henkilölle aiheutuneista menetyksistä ja vahingoista tavalla, joka on varoittava ja oikeasuhteinen kärsittyyn vahinkoon nähden. Tällaiselle korvaukselle tai hyvitykselle ei voida ennalta vahvistaa enimmäismäärää, muutoin kuin tapauksissa, joissa työnantaja pystyy näyttämään, että hakija on kärsinyt tässä direktiivissä tarkoitetun syrjinnän johdosta vahinkoa ainoastaan siitä, että hänen työhakemustaan ei ole otettu huomioon.

2 jakso

Todistustaakka

19 artikla

Todistustaakka

1. Jäsenvaltioiden on kansallisten oikeudenkäyttöjärjestelmiensä mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kun henkilö, joka katsoo kärsineensä siitä, että häneen ei ole sovellettu tasa-arvoisen kohtelun periaatetta, esittää tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa elimessä tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa, että kyseessä on välitön tai välillinen syrjintä, vastaajan on näytettävä toteen, ettei tasa-arvoisen kohtelun periaatetta ole rikottu.

2. Edellä oleva 1 kohta ei estä jäsenvaltioita saattamasta voimaan kantajalle edullisempia todistusoikeudellisia säännöksiä.

3. Jäsenvaltiot voivat jättää soveltamatta 1 kohtaa menettelyihin, joissa tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen elimen on selvitettävä tosiseikat.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa sovelletaan myös

- a) perustamissopimuksen 141 artiklassa ja siltä osin kuin esiintyy sukupuoleen perustuvaa syrjintää, direktiiveissä 92/85/ETY ja 96/34/EY tarkoitettuihin tilanteisiin;
- b) kaikkiin julkista tai yksityistä sektoria koskeviin riita-asioiden oikeudenkäynteihin ja hallinnollisiin menettelyihin, jotka kansallisen lainsäädännön mukaan tarjoavat oikeussuojakeinoja edellä a alakohdassa tarkoitettujen säännösten soveltamiseksi, lukuun ottamatta vapaaehtoisluonteisia tai kansallisen lainsäädännön mukaisia tuomioistuimen ulkopuolisia menettelyjä.

5. Tätä artiklaa ei sovelleta oikeudenkäyntiin rikosasioissa, elleivät jäsenvaltiot toisin säädi.

2 LUKU

Yhdenvertaisen kohtelun edistäminen — vuoropuhelu

20 artikla

Tasa-arvoelimet

1. Jäsenvaltioiden on nimettävä elin tai elimiä, jonka tai joiden tehtävänä on edistää, analysoida, valvoa ja tukea kaikkien henkilöiden tasa-arvoisen, sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä vapaan kohtelun toteuttamista, sekä toteutettava niitä koskevat tarpeelliset järjestelyt. Nämä elimet voivat kuulua osana virastoihin, jotka vastaavat ihmisoikeuksien puolustamisesta tai yksilön oikeuksien turvaamisesta kansallisella tasolla.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että näiden elinten toimivaltaan kuuluu

- a) avustaa itsenäisesti syrjinnän uhriksi joutuneita henkilöitä näiden tekemiä syrjintävalituksia tutkittaessa, sanotun

kuitenkaan rajoittamatta uhrien ja 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yhdistysten, järjestöjen tai muiden oikeushenkilöiden oikeuksia;

- b) teettää riippumattomia selvityksiä syrjintään liittyvistä kysymyksistä;
- c) julkaista riippumattomia raportteja ja antaa suosituksia kaikista syrjintään liittyvistä kysymyksistä;
- d) vaihtaa asianmukaisella tasolla käytettävissä olevia tietoja vastaavien eurooppalaisten elinten kanssa, esimerkiksi jonkin tulevan eurooppalaisen tasa-arvoinstituutin kanssa.

21 artikla

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu

1. Jäsenvaltioiden on perinteidensä ja käytäntöjensä mukaisesti toteutettava aiheelliset toimenpiteet edistääkseen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on tukea tasa-arvoista kohtelua muun muassa valvomalla toimintatapoja työpaikoilla, työnsaantimahdollisuuksissa, ammatillisessa koulutuksessa ja uralla etenemisessä, seuraamalla työehtosopimuksia ja toimintasääntöjä sekä suorittamalla tutkimusta tai vaihtamalla kokemuksia ja hyviä toimintatapoja.

2. Jäsenvaltioiden on siinä tapauksessa, että se on niiden perinteiden ja käytäntöjen mukaista, kannustettava työmarkkinaosapuolia edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa ja joustavia työjärjestelyjä, tavoitteena työ- ja yksityiselämän yhteensovittamisen helpottaminen, ja tekemään asianmukaisella tasolla syrjinnänvastaisia sopimuksia 1 artiklassa tarkoitetuilla aloilla, jotka kuuluvat työehtosopimusneuvottelujen piiriin, rajoittamatta kuitenkaan osapuolten itsenäisyyttä. Näissä sopimuksissa on noudatettava tämän direktiivin säännöksiä ja kansallisia täytäntöönpanotoimenpiteitä.

3. Jäsenvaltioiden on kansallisen lainsäädännön, työehtosopimusten ja käytännön mukaisesti kannustettava työnantajia edistämään suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua työpaikoilla, työnsaantimahdollisuuksissa, ammatillisessa koulutuksessa ja uralla etenemisessä.

4. Työnantaja on tässä tarkoituksessa kannustettava antamaan asianmukaisin ja säännöllisin väliajoin työntekijöille ja/tai näiden edustajille asianmukaiset tiedot miesten ja naisten tasa-arvoisesta kohtelusta yrityksessä.

Nämä tiedot voivat sisältää selvityksen miesten ja naisten sijoittumisesta eri tehtäviin, palkoista ja palkkaeroista sekä mahdollisia toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi yhteistyössä työntekijöiden edustajien kanssa.

22 artikla

Vuoropuhelu valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa

Jäsenvaltioiden on edistettävä vuoropuhelua sellaisten asianomaisten valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa, joilla on jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukai-

sesti oikeutettua etua myötävaikuttaa sukupuoleen perustuvan syrjinnän torjumiseen tasa-arvoisen kohtelun periaatteen edistämiseksi.

3 LUKU

Yleiset horisontaaliset säännökset

23 artikla

Säännösten noudattaminen

Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että

- a) tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaiset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset kumotaan;
- b) yksittäisiin tai kollektiivisiin työsopimuksiin tai työehtosopimuksiin, yritysten sisäisiin sääntöihin sekä itsenäistä ammatinharjoittamista ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä koskeviin sääntöihin, tai muihin järjestelyihin sisältyvät määräykset, jotka ovat tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaisia, ovat mitättömiä tai ne voidaan julistaa mitättömiksi taikka niitä muutetaan;
- c) sellaisia määräyksiä sisältäviä ammatillisia sosiaaliturvajärjestelmiä ei voida hyväksyä tai laajentaa hallinnollisin toimenpitein.

24 artikla

Vastatoimenpiteet

Jäsenvaltioiden on otettava kansallisessa oikeusjärjestyksessään käyttöön tarvittavat toimenpiteet työntekijöiden, mukaan lukien kansallisessa lainsäädännössä ja/tai käytännössä tarkoitettujen työntekijöiden edustajat, suojelemiseksi irtisanomiselta tai muulta työnantajan taholta tulevalta epäsuotuisalta kohtelulta, joka johtuu reagoinnista yrityksessä esitettyyn valitukseen tai johonkin oikeudelliseen menettelyyn, jonka tarkoituksena on varmistaa, että tasa-arvoisen kohtelun periaatetta noudatetaan.

25 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten määräysten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaa, että näitä seuraamuksia sovelletaan. Seuraamusten, joihin saattaa kuulua korvausten maksaminen uhrille, on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näistä säännöksistä komissiolle viimeistään 5 päivänä lokakuuta 2005 sekä niiden myöhemmistä muutoksista mahdollisimman pian.

26 artikla

Syrjinnän ehkäiseminen

Jäsenvaltioiden on kansallisen lainsäädännön, työehtosopimusten tai käytännön mukaisesti kannustettava työnantajia sekä ammatilliseen koulutukseen pääsystä vastaavia toteuttamaan tehokkaita toimenpiteitä kaikenlaisen sukupuoleen perustuvan syrjinnän, erityisesti häirinnän ja sukupuolisen häirinnän estämiseksi työpaikalla sekä mahdollisuuksissa työnsaantiin, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen.

27 artikla

Vähimmäisvaatimukset

1. Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa säännöksiä, jotka ovat tasa-arvoisen kohtelun periaatteen turvaamiseksi edullisempia kuin tämän direktiivin säännökset.
2. Tämän direktiivin säännösten täytäntöönpano ei ole missään tapauksessa riittävä peruste työntekijöiden suojelun tason laskemiselle direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioiden oikeutta saattaa tilanteen kehittyminen huomioon ottaen voimaan lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat erilaisia kuin tätä direktiiviä tiedoksi annettaessa voimassa olleet lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, sillä edellytyksellä, että tämän direktiivin säännöksiä noudatetaan.

28 artikla

Suhde yhteisön ja kansallisiin säännöksiin

1. Tämän direktiivin estämättä saadaan soveltaa säännöksiä, jotka koskevat naisten suojelua erityisesti raskauden ja äitiyden perusteella.
2. Tällä direktiivillä ei rajoiteta direktiivin 96/34/EY tai direktiivin 92/85/ETY säännösten soveltamista.

29 artikla

Tasa-arvonäkökohtien huomioon ottaminen

Jäsenvaltioiden on otettava aktiivisesti huomioon pyrkimys miesten ja naisten tasa-arvoon laatiessaan ja pannessaan täytäntöön lakeja, asetuksia, hallinnollisia määräyksiä, politiikkoja ja toimintaa tässä direktiivissä tarkoitetuilla aloilla.

30 artikla

Tiedon levittäminen

Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että tämän direktiivin nojalla toteutetut toimenpiteet sekä asiaa koskevat jo voimassa olevat säännökset annetaan tarvittaessa myös työpaikoilla kaikin soveltuvin keinoin tiedoksi kaikille, joita asia koskee.

OSASTO IV

LOPPUSÄÄNNÖKSET

31 artikla

Kertomukset

1. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 15 päivään helmikuuta 2011 mennessä kaikki tiedot, jotka komissio tarvitsee voidakseen laatia Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle joka neljäs vuosi toimenpiteet, jotka ne ovat toteuttaneet perustamissopimuksen 141 artiklan 4 kohdan nojalla, samoin kuin kertomukset näistä toimenpiteistä ja niiden täytäntöönpanosta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan soveltamista. Komissio hyväksyy ja julkaisee kyseisten tietojen perusteella joka neljäs vuosi kertomuksen, jossa on vertaileva arviointi tällaisista toimenpiteistä, ottaen huomioon Amsterdamin sopimuksen päätössiakirjaan liitetyn julistuksen n:o 28.

3. Jäsenvaltioiden on arvioitava 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ammattitoimintaa koskevia poikkeuksia päättääkseen, ovatko ne tapahtuneen sosiaalisen kehityksen kannalta edelleen perusteltuja. Niiden on ilmoitettava komissiolle tämän arvioinnin tuloksista määräajoin, mutta vähintään joka kahdeksas vuosi.

32 artikla

Uudelleentarkastelu

Komissio tarkastelee viimeistään 15 päivänä helmikuuta 2013 direktiivin toimintaa ja ehdottaa siihen tarpeellisina pitämiään muutoksia.

33 artikla

Täytäntöönpano

Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 15 päivänä elokuuta 2008 tai varmistettava, että työmarkkinaosapuolet ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet sopimuksin kyseiseen päivämäärään mennessä. Jäsenvaltioille sallitaan enintään vuoden lisäaika direktiivin noudattamista varten, jos se on tarpeen erityisvaikeuksien huomioon ottamiseksi. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta ne voivat taata kyseisessä direktiivissä vahvistettujen tulosten saavuttamisen. Niiden on toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Niihin on myös sisällytettävä ilmoitus, jonka mukaan nykyisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten sisältämiä viittauksia tällä direktiivillä kumottaviin direktiiveihin on pidettävä viittauksina tähän direktiiviin. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään ja miten mainittu ilmoitus muotoillaan.

Velvoite saattaa tämä direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä olisi rajattava niihin säännöksiin, joiden sisällössä on tapahtunut merkittävää muutosta aiempiin direktiiveihin verrattuna. Velvoite saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä ne säännökset, joiden sisältö ei ole muuttunut, on voimassa aiempien direktiivien nojalla.

Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa pääasialliset kansalliset säädökset kirjallisina komissiolle.

34 artikla

Kumoaminen

1. Kumotaan direktiivit 75/117/ETY, 76/207/ETY, 86/378/ETY ja 97/80/EY 15 päivästä elokuuta 2009 alkaen, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioiden velvoitteita, jotka liittyvät määräaikaikoihin, jotka koskevat liitteessä I olevassa B osassa mainittujen direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja niiden soveltamista.

2. Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin, ja ne luetaan tämän direktiivin liitteen II vastaavuustaulukon mukaisesti.

35 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

36 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 5 päivänä heinäkuuta 2006.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

J. BORRELL FONTELLES

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

P. LEHTOMÄKI

LIITE I

A OSA

Kumotut direktiivit ja niiden myöhemmät muutokset

Neuvoston direktiivi 75/117/ETY	EYVL L 45, 19.2.1975, s. 19
Neuvoston direktiivi 76/207/ETY	EYVL L 39, 14.2.1976, s. 40
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/73/EY	EYVL L 269, 5.10.2002, s. 15
Neuvoston direktiivi 86/378/ETY	EYVL L 225, 12.8.1986, s. 40
Neuvoston direktiivi 96/97/EY	EYVL L 46, 17.2.1997, s. 20
Neuvoston direktiivi 97/80/EY	EYVL L 14, 20.1.1998, s. 6
Neuvoston direktiivi 98/52/EY	EYVL L 205, 22.7.1998, s. 66

B OSA

Luettelo määräajoista, jotka koskevat direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja soveltamispäiviä

(viitattu 34 artiklan 1 kohdassa)

Direktiivi	Määräaika, joka koskee saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä	Soveltamispäivä
Direktiivi 75/117/ETY	19.2.1976	
Direktiivi 76/207/ETY	14.8.1978	
Direktiivi 86/378/ETY	1.1.1993	
Direktiivi 96/97/EY	1.7.1997	17.5.1990 työntekijöiden osalta niitä työntekijöitä tai heidän edunsaajiaan lukuun ottamatta, jotka ovat ennen kyseistä päivää käynnistäneet oikeudellisen menettelyn tai nostaneet vastavaan kanteen kansallisen lainsäädännön mukaisesti Direktiivin 86/378/ETY 8 artikla — 1.1.1993 mennessä Direktiivin 86/378/ETY 6 artiklan 1 kohdan i alakohdan ensimmäinen luetelmakohta — 1.1.1999 mennessä
Direktiivi 97/80/EY	1.1.2001	Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan osalta 22.7.2001
Direktiivi 98/52/EY	22.7.2001	
Direktiivi 2002/73/EY	5.10.2005	

LIITE II

Vastaavuustaulukko

Direktiivi 75/117/EY	Direktiivi 76/207/EY	Direktiivi 86/378/EY	Direktiivi 97/80/EY	Tämä direktiivi
—	1 artiklan 1 kohta	1 artikla	1 artikla	1 artikla
—	1 artiklan 2 kohta	—	—	—
—	2 artiklan 2 kohdan ensimmäinen luettelukohta	—	—	2 artiklan 1 kohdan a alakohta
—	2 artiklan 2 kohdan toinen luettelukohta	—	2 artiklan 2 kohta	2 artiklan 1 kohdan b alakohta
—	2 artiklan 2 kohdan kolmas ja neljäs luettelukohta	—	—	2 artiklan 1 kohdan c ja d alakohta
—	—	—	—	2 artiklan 1 kohdan e alakohta
—	—	2 artiklan 1 kohta	—	2 artiklan 1 kohdan f alakohta
—	2 artiklan 3 ja 4 kohta ja 2 artiklan 7 kohdan kolmas alakohta	—	—	2 artiklan 2 kohta
—	2 artiklan 8 kohta	—	—	3 artikla
1 artikla	—	—	—	4 artikla
—	—	5 artiklan 1 kohta	—	5 artikla
—	—	3 artikla	—	6 artikla
—	—	4 artikla	—	7 artiklan 1 kohta
—	—	—	—	7 artiklan 2 kohta
—	—	2 artiklan 2 kohta	—	8 artiklan 1 kohta
—	—	2 artiklan 3 kohta	—	8 artiklan 2 kohta
—	—	6 artikla	—	9 artikla
—	—	8 artikla	—	10 artikla
—	—	9 artikla	—	11 artikla
—	—	(Direktiivin 96/97/EY 2 artikla)	—	12 artikla
—	—	9 a artikla	—	13 artikla
—	2 artiklan 1 kohta ja 3 artiklan 1 kohta	—	2 artiklan 1 kohta	14 artiklan 1 kohta
—	2 artiklan 6 kohta	—	—	14 artiklan 2 kohta
—	2 artiklan 7 kohdan toinen alakohta	—	—	15 artikla
—	2 artiklan 7 kohdan neljännen alakohdan toinen ja kolmas virke	—	—	16 artikla
2 artikla	6 artiklan 1 kohta	10 artikla	—	17 artiklan 1 kohta
—	6 artiklan 3 kohta	—	—	17 artiklan 2 kohta
—	6 artiklan 4 kohta	—	—	17 artiklan 3 kohta

Direktiivi 75/117/EY	Direktiivi 76/207/EY	Direktiivi 86/378/EY	Direktiivi 97/80/EY	Tämä direktiivi
—	6 artiklan 2 kohta	—	—	18 artikla
—	—	—	3 ja 4 artikla	19 artikla
—	8 a artikla	—	—	20 artikla
—	8 b artikla	—	—	21 artikla
—	8 c artikla	—	—	22 artikla
3 ja 6 artikla	3 artiklan 2 kohdan a alakohta	—	—	23 artiklan a alakohta
4 artikla	3 artiklan 2 kohdan b alakohta	7 artiklan a alakohta	—	23 artiklan b alakohta
—	—	7 artiklan b alakohta	—	23 artiklan c alakohta
5 artikla	7 artikla	11 artikla	—	24 artikla
6 artikla	—	—	—	—
—	8 d artikla	—	—	25 artikla
—	2 artiklan 5 kohta	—	—	26 artikla
—	8 e artiklan 1 kohta	—	4 artiklan 2 kohta	27 artiklan 1 kohta
—	8 e artiklan 2 kohta	—	6 artikla	27 artiklan 2 kohta
—	2 artiklan 7 kohdan ensimmäinen alakohta	5 artiklan 2 kohta	—	28 artiklan 1 kohta
—	2 artiklan 7 kohdan neljännen alakohdan ensimmäinen virke	—	—	28 artiklan 2 kohta
—	1 artiklan 1 a alakohta	—	—	29 artikla
7 artikla	8 artikla	—	5 artikla	30 artikla
9 artikla	10 artikla	12 artiklan 2 kohta	7 artiklan neljäs alakohta	31 artiklan 1 ja 2 kohta
—	9 artiklan 2 kohta	—	—	31 artiklan 3 kohta
—	—	—	—	32 artikla
8 artikla	9 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja 9 artiklan 2 ja 3 kohta	12 artiklan 1 kohta	7 artiklan ensimmäinen, toinen ja kolmas alakohta	33 artikla
—	9 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	—	—	—
—	—	—	—	34 artikla
—	—	—	—	35 artikla
—	—	—	—	36 artikla
—	—	Liite	—	—